

Velja po pošti: ==

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V upravi prejeman mesečno K 1-70

SLOVENEK

Inserati: ==

Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostopna pettivrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja: ==

vsak dan, izveniš nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.

Dobrodošli!

Danes in jutri sta pomembna dneva; slovensko in hrvatsko ljudstvo, po krvi, jeziku in duhu eno, se po zastopnikih S. L. S. in Stranke Prava zdaj tudi politično združita. Ves svet bo odlej vedel, da med Slovincem in Hrvatom, ki ju je dozdaj ločevala le nesrečna zgodovina, ne more in ne sme biti več meje. Politična razkosanost, ki vlada na eni strani med slovenskimi rodovi, na drugi med nami in Hrvat, je umetno delo naših sovražnikov. Zavest našega ljudstva, tok časa, naš kulturni napredek in naša bodočnost pa tega ne more več trpeti. Nastopil je trenutek, ko se mora ta naš ideal začeti uresničevati. Če si nočemo sami vzeti možnosti nadaljnjega razvoja, se moramo zediniti s Hrvati in oni z nami, ker so tudi oni ogroženi.

Naše ljudstvo to idejo že dolgo razume. Zlasti tam, kjer Slovenec in Hrvat živita v neposredni bližini skupaj, drug drugega cenita in sta si odnekaj najboljša prijatelja. Slovenec občuduje rodoljubnost Hrvata, njegovo lepo družinsko življenje, njegovo pridnost, njegovo gostoljubnost in prijaznost, njegove lepe običaje in globoko vernost. Tisti, ki govori o kaki razliki med slovenskim in hrvatskim ljudskim značajem, ne pozna ljudstva iz lastnega opazovanja. Boljšega prijateljstva, kakor vlada med Slovincem in Hrvatom, si ni mogoče misliti.

Zato ima misel o popolni združitvi obeh narodov med našim ljudstvom ugodna tla. Različni modrijani naj se le prikažajo medseboj, ali se bo Slovenec pohrvalil ali bo obdržal svojo individualnost, ali si je želeli prvega ali drugega itd., naše ljudstvo, politično izšolano v S. L. S., si nobenih takih skrbi ne dela. Bistvene razlike med nami ni nobene; ali postanemo Slovenci Hrvati ali narobe ali pa si vsi skupaj drugo ime nađenemo, to je čisto vseeno.

Eno misel pa moramo še posebej zavračati: naj se namreč le za kulturnim edinstvom stremi, politična enota da je pa goli fantom. Mi smo mnenja, da je politična združitev Slovencev in Hrvatov tako nujna, da jo moramo do-

seči, naj velja, kar hoče in da mora prav tako in v isti meri naš cilj biti kakor kulturna. Dualizem je nestvor, ki nas najbolj tlač, sedanja politična razdrapanost med Slovinci, ki nas v pet dežela deli, nemožnost se na Hrvate uspešno nasloniti, to nas i kulturno davi, to nas Nemcem in Lahom izroča, ovira tudi razvoj naših kulturnih društev, da se ne morejo razširjati, kakor bi se sicer mogla, to vpliva na našo književnost, to nam sploh ne da se kam geniti, da smo vjeti kakor klin in trdi zagodi. Politična združitev s Hrvati pa nam da svobode, odlih, široko polje za našo delavnost, nam olajša severno mejo germanskega pritiska, nam odpre pot do večje bodočnosti. Brez tega se tudi kulturno ne bomo nikamor več povzpeli. Naša stranka si je zato prav to idejo zapisala kot svoj največji cilj na prapor in bo zanj zastavila vse svoje sile.

Brej dvoma pa je, da mora delo za politično združitev Slovencev in Hrvatov sloneti na krščanski kulturni podlagi. Nova politična tvorba, ki se jutri vdejsvi, nima konfesionalnega značaja, marveč ima zgolj političen cilj, toda tako S. L. S. kakor Stranka Prava sta v ostalem prepričani, da mora tudi politično delovanje sloneti na krščanskih načelih. Kulturno-bojno svobodomiseltvo moramo v vsakem oziru odločno odklanjati. Podlaga našemu delu je verno, moralno, krščansko vzgojeno ljudstvo in zato morate i stranki gledati na to, da se ljudstvo tako ohrani. Kulturno-bojno svobodomiseltvo je treba celo pozitivno pobijati, ker narod truje, slabi njegove moralne sile in vse ideale razdira. V tem oziru gre lahko vsak pošten človek z nami. Slovenci in hrvatski pravaši smo edini v tem, da je edino in najbolj trdno jamstvo za prihodnost in srečo obeh narodov izključno le krščanska kultura, zato tudi v tem oziru ne more biti med nami nobenega resnega nesoglasja.

V Evropi se pripravljajo važne politične izpremembe. Najbolj bodo tan girale jug, našo državo, Balkan, h kateremu tvorimo vrata Slovenci in Hrvati. To daje našemu sestanku izredno važnost. Prepričani, da vsi do zadnjega to umevamo in da se jutri položijo temelji za novo epoko v zgodovini avstrijskih Jugoslovanov, pozdravljamo sestanek in kličemo predvsem zastop-

nikom bratskega hrvatskega naroda: Dobrodošli!

Avstrija in Rusija.

Dr. Ign. Žitnik.

V Karlovcih l. 1699. sklenjeni mir je mejnik za novo dobo. Vse prejšnje pogodbe s Turki so se pričenjale z besedami: »Sultana so ganile prošnje kristjanov, zato jim dovoli mir.« Po vsaki prejšnji pogodbi so Turki premaknili svoje meje proti zahodu. To leto pa so habsburški vladar, Poljaki, Rusi in Benečani dobili vsak svoj delež. Turška ofenziva, utemeljena na koranu, je bila zlomljena. Za ta zgodovinski prevrat so si pridobili največje zasluge cesar Leopold in njegovi narodi. Leopoldovi predniki iz habsburškega rodu, posebno pa Karel V., so prevzeli nalogo, da ustavijo turške navale proti zahodu. Že papež Gregor VII. je l. sušca 1074 razposlal okrožnico, v kateri pozivlja krščanske narode na vojko proti Turkom. Ta poziv so ponavljali njegovi nasledniki, Nikolaj V., Kalist III., Pij II., Pavel II., Sikst IX., Julij II., Leon X. in drugi. Katoliška cerkev je izdatno moralno in gmotno podpirala križarske vojske. Začetkom novega veka pa je v mnogih deželah pojemale verska gorečnost, in posamezne krščanske države so iz gole sebičnosti ena proti drugi Turke klicale na pomoč. Isto je storil Ferdinand Aragonski in Neapoljski proti Benečanom in ti obratno. Ta »politika samosvojih koristi« se je česče ponavljala v 16. stoletju.

Do Maksimilijanove smrti sta se potegovala za nemško krono njegov vnuk Karel in francoski kralj Franc I. Oba sta se pripravljala z vojsko proti Turkom. Izvoljen je bil 24letni Karel (V.), ki je l. 1524. pisal bratu Ferdinandu: »Ti veš in drugi vedo, da hočem napraviti mir med krščanskimi narodi. Vse, kar sem in bodem storil, ima samo ta namen, da zedinim orožje vsega krščanstva proti Turkom.« Ta želja je bila žarišče v dolgem življenju cesarja Karla V., morda največjega iz njegovega rodu. Žal, da se njegova želja ni izpolnila, ker ovirale so ga razne neprilike v državi (verski razkol), največ pa francoski kralj Franc I. Ta je zvalil l. 1529. Turke pred Dunaj, njegovi

inženirji so sovragu krščanstva pomagali oblegati mesto. In Ludovik XIV., ki je leta 1683. nahujskal Turke proti Dunaju, je netil nad 50 let na vseh koncih in krajih vojske proti Habsburžanom. Ta samodržec se je do skrajnosti ravnal po starem poganskem reku: »Quod principi placuit, legis habet vigorem.« Prišel je v francoski parlament v lovski obleki in s pasjim bičem v roki. Ko je predsednik govoril o koristih države, prekine ga kralj z besedami: »L'Etat c'est moi — država sem jaz!« In s takim nasprotnikom se je moral boriti cesar Leopold I., ki je dne 6. aprila 1690 izdal oklic vsem narodom v Iliriji, Srbiji, Bulgariji, Makedoniji in Albaniji, da jim zagotovi enake verske in politične pravice, kakor avstrijskim državljanom, ako sprejmo njegovo vladarstvo. Že Baco de Verulam, angleški protestant, je v svojem dialogu zapisal besede: »Vsaka vojska med krščanskimi narodi je podobna samomoru; vojska proti Turkom pa je odpor proti roparjem in sovražnikom krščanske omike in državnega reda.« Celo Luter je priporočal solidarnost krščanstva proti osmanom. V istini pa je odbijala s pomočjo svojih narodov turške navale samo ali vsaj večinoma habsburška vladarska hiša. Razni narodi, ki so sedaj združeni v avstrijski državi — mažarske ne priznam nikjer in nikoli —, so se vzdržali v stoterih krvavih bojih pod varstvom dinastije. Dednih dežel habsburške hiše ni zvezala narodna ideja, marveč je narode v posameznih kraljestvih in deželah, različne po jeziku, zgodovinskem razvoju in interesih združila moralna sila, da morejo le združeni odbijati turške navale in braniti svoje domove in krščansko kulturo. Ta zveza torej ni slonela le na diplomatskih pogodbah in vladarskih ženitbah, ampak na zavesti solidarnosti v obrambi proti turški nevarnosti. Zato moramo odločno zavračati staro pesem nemških politikov in časnikarjev, da da so Nemci sami ustanovili in vzdrževali Avstrijo. V malti, ki vzdržuje »avstrijsko vladarsko hišo«, je mnogo, premnogo slovanske krvi.

In kadar so Habsburžani, zaposleni v Nemčiji, prepuščali svoje dedne dežele turški nenasitnosti, so ljudstva sama v samoobrambi iskala rešitve: Kranjski, koroški in štajerski dež. stanovi so se na raznih shodih, večkrat zoper voljo

LISTEK.

Pismo slovenskih usmiljenk iz Makedonije.

Naše slovenske usmiljene sestre Olga Ponikvar (z Blok), Angela Dejak (iz Ribnice), Neža Golob, Vincencija Kaplja, Alojzija Praprotnik, Gajšek in Lavoslava Nardeks, delujejo že več let v Makedoniji z občudovanja vredno požrtvovalnostjo za ubogo bulgarsko ljudstvo pod turškim jarmom. Zdaj so te naše pogumne rojakinje sredi bojnega hrupa in viharja in noč in dan v smrtni nevarnosti. Zadnje poročilo pravi med drugim:

Morda je to moje zadnje pismo; vsak trenutek mislimo na mučeniško krono! Pravo mučeništvo pa že zdaj trpe naša srca. Saj se nam trgajo same bolesi, ko gledamo tu brezmejno gorje ubogega ljudstva! Železniške zveze so vse prenehale . . . povsod in daleč naokrog so zapuščena sela, kakor bi vse izumrlo. Makedonske može in mladence so Turki pobrali in odpeljali v vojsko, vzeli so tudi vse konje in vso govejo živino. Ubogi bulgarski otroci in nesrečne matere! Že popred so si ubogi ljudje komaj sproti služili vsakdanji kruh in zdaj so popolnoma brez

vsega. In povrh še ta strah, mladi turški vojaki jim naprej in naprej groze, da bodo vse poklali. Žene se skrivajo in jokajo in stradajo po svojih zapuščenih revnih bajticah; starčki in starke in otroci pa prihitevajo v gruclah k nam iskat zavetja in živeža. Me naj vsem pomagamo, vse nasitujemo, vse rešimo lakote in sovražnika. V moji šolski sobi ihti in joče ravno zdaj obupno čez 200 lačnih bulgarskih otrok. Oh, če bi mogla vsakemu vsaj kosček črnega kruha dati. Živila so se strašno podražila in trgovci nam ne dajo ničesar na up. Če bi tisoč rok imela, bi vse naenkrat sklenila in prosila svoje rojake Slovence pomoči za te bulgarske sirote!

Te vrstice smo priobčili, ker nam kažejo vso bridkost Bulgarov v Makedoniji. Res, hitimo jim na pomoč! Kdor bi gori imenovanim usmiljenkam hotel poslati za njih bulgarske sirote v tej stiski kako denarno pomoč, naj jo pošlje »Predstojništvu misijonarjev pri cerkvi Srca Jezusovega v Ljubljani.

Pismo iz Srbije.

Vojni časi so hudo prizadeli — mogoče. Prešerni moderni klobuki, izživajoče obleke, ki so preje igrali toliko vlo-

go po belgrajskih ulicah in v ženskih srcih — se danes prave spravljani in pozabljeni. Kako ničeva je vsa ta modna šara v primeri z onim, kar so izgubile: može, sinove, brate, drage . . . Vsi so odšli in v vseh ženskih srcih živi zdaj le eno vprašanje: Ali se vrnejo?

Sploh se vidi po ulicah malo ženstva: le tiste, ki morajo: delavke, branjevke. Na trgu so sploh ženske prevzele vso kupčijo, možkih ni. Le tu in tam se kak starček izgubi med nje.

Prav dobro se v teh dneh sponašajo ženske organizacije; nekatere so brezplačno prevzele preskrbo nekaterih vojnih potrebščin, druge so vse pripravile za ranjence. »Kolo srbskih sestara« je uredilo moderno bolnico s 56 posteljami; tu bodo stregle žene najodličnejših krogov. »Beogradsko žensko društvo« — stara in močna organizacija, ki se je izkazala že ob prejšnjih vojnah — bo skupno z Rdečim križem v svoji šoli uredila bolnico za ranjence; tudi židovsko žensko dobrodelno društvo zbira darove za Rdeči križ.

× × ×

Narodna skupščina je ob volitvi novega predsedstva za redno zasedanje pokazala lepo edinstvo in soglasno volila. Predsednik je radikalec Andra Nikolić, prvi podpredsednik samostalec

Milovan Lazarević in drugi podpredsednik Ljuba Molerović.

Vlada je skupščini predložila nujen predlog za dovolitev 200.000 dinarjev izrednega kredita dispozicijskemu fondu.

Proračun za l. 1913. je kralj že podpisal in se te dni predloži skupščini.

× × ×

Tudi časnikarji dohajajo vsak dan, 15. t. m. so prišli: Nemirović Dančenko za »Rusko Slovo«, Jan Hejret, urednik češke »Nar. Politike«, Hanibal Rich od londonskega »Tempsa«, Nikolaj Zuban, dopisnik »Petrogradske brzogovne agencije« itd. 16. t. m. se večje število v Belgradu zbranih tujih časnikarjev v spremstvu nekaterih domačih urednikov odpravi v Sofijo.

Tukajšnji časopisi imajo seveda zlate čase: novic v izobilju, in kar je glavno: novic o zmagah bratskega orožja, ki se naznanja v velikih črkah. Pa tudi na vse druge dogodke, ki se količkal tičejo sedanje balkanske stvari, vse važnejše besede in izjave, ki padejo o tem v Evropi, se skrbno beležijo. Praznih besed in dolgovernih govorenj se pa ne izgublja, to treba priznati.

Sedaj je vse obrnjeno v enem velkem pričakovanju k dogodkom, ki imajo priti.

× × ×

Kupujte, naročajte srečke »Slovenske Straže«. Srečka samo eno krono!

avstrijskih vladarjev, posvećovali o sredstvih in potih proti turški sili. Leta 1493. so se Hrvati obrnili s prošnjo na cesarja Maksimilijana za pomoć. Vojaška granica je bila nad 400 let živ jez države (antemurale) proti turškemu sovrugu, ki so ga tvorili od sedmograške meje ob Savi in Kolpi do Dalmacije Hrvate, Srbi in Slovenci kot »svagda svomu kralju vjerni graničari«. Zgodovina tih narodov poroča, koliko so naši pradedje pretrpeli in žrtvovali za svoj obstanak in avstrijsko državu.

Pri tej prilici treba pripomniti, da so Hrvati imeli svoje vladarje do leta 1102.; do l. 1527. so jim vladali kralji iz rodu Arpadov, Anjov in Luksemburžanov. po smrti Ludovika II. 1525 so se Hrvati razdelili. Ena stranka se je odločila za Ivana Zapolja, druga in moćnejša je 31. grudnja 1526 v Cetinu (v Krajini) izvolila za svojega kralja Ferdinanda I. iz habsburške hiše. Po smrti Krsta Frankopana, ki se je držal Zapolje, so se većinomasi vsi hrvaški stanovni odločili za Ferdinanda. Hrvati je na Cetinu najbolji pridobili za Habsburžana tedanji ljubljanski škof Krištof Rauber. Tudi poljski senat je l. 1575. izvolil za svojega kralja Maksimilijana II. Ker pa se je nižje poljsko plemstvo oklenilo sedmograškega kneza Batorkija, je Maksimilijan opustil vojsko za poljsko kronu. Ko bi se bil izvršil ta načrt, bi imeli Evropa že davno drugo lice.

In ta neovrgljiva dejstva, zdi se mi potrebno ravno sedaj naglašati, ko stojimo pred važnimi dogodki na Balkanu, in sta Avstrija in Rusija v prvi vrsti poklicani, da napravita red. Seveda časnikarji ne bomo odkazovali vlog in nalog tej ali oni državi. Časnikarska naša naloga pa je, da opozorimo na ideje, ki so vodile in vodijo zgodovinu. Sklicujoć se na zgodovinu smemo reći: Kršćanska ideja je od početka vodila avstrijske vladarje, da branijo svoje in druge narode proti turšćemu nasilstvu. Da pa voditelji avstrijske politike niso vedno imeli te ideje v enaki meri pred očmi, so bili krivi mnogo časa nemiri vsled reformacije in pozneje od cesarja Jožefa II. do danes težnje in stremljenja nemških politikov, da Avstriji vtisnejo in ohranijo nemški značaj. In to ravno je naša državi mnogo škodilo.

In Rusija? Do leta 1700. je stara Rusija bila skoraj »terra incognita« in je štela komaj 10 milijonov samoraslega in stalnega prebivalstva. Iz mrtvičnosti jo je zbudil car Peter Veliki, ki je razširil njene meje do Kavkaza, Kaspijskega in Črnega morja. Njegova oporoka je bila — zapisana menda nikdar ni bila — da mora Rusija namesto polumesca zopet križ zasadiť na Sv. Zofiji v Carigradu. Zastavljaj mu je pot proti Bosporu švedski kralj Karel XII., ki ga je potolkel pri Pultavi l. 1709. Šved je zbežal v turško Besarabiju, kamor so ga preganjali Rusi. Turki so jim napovedali vojsko. Peter Veliki je v okroćnici na evropske države opozarjal na trpljenje kršćanskih Bugarov, Srbov in Vlahov v Turćiji. Spomladi l. 1711. je poslal v Črnogoro poslanika Miloradovića s pismom na vladiko, naj »stori svojo dolžnost, da poženo paganske mohamedance v arabsko puščavo«. Po vladiki se je car Peter obrnil tudi na prebivalstvo v Hercegovini, Makedoniji in

Stari Srbiji. S tem je car Peter zapisal na rusko zastavo kršćansko ideju, ki jo je poznejša ruska politika sredi preteklega stoletja zamenjala za narodno. Z ruskega državnega stališća je ta politika umiljiva, toda Carigrad ni Peking in Dardanele niso Behringov prelaz. Stojetja so zapadne evropske države prežale na Carigrad in Avstrija tudi ni bila na Siriju.

Ruska vojska l. 1711. s Turki ni bila srećna. Car Peter je moral skleniti mir in Azov zopet prepustiti Turkom. Leta 1713. pa je ruski poslanik Miloradović na Cetinu v imenu carja proglasil Črnogorem svobodu, ako podpirajo Rusijo proti Turkom. Ker so Benećani podpirali Črnogorce, so Turki Benećanom izrgali polotok Morejo in otok Kreto. Papež Klemen XI. je poslal Benećanom svoje brodovje na pomoć in iskal zveznike v Avstriji. Cesar Karel VI. naprošen od kršćansk. prebivalstva na Balkanu, je poslal princa Evnga z armado proti Turkom, ki so bili premagani pri Petrovaradinu 1716 in naslednje leto pri Belgradu. Turki so morali skleniti mir pri Pažarovcu l. 1718. in odstojiti cesarju temešvarski Banat, Valahijo, severno Srbiju in Bosno. Angleži in Nizozemci so preprećili većje turške zigube. Ker so Rusi leta 1736. zopet zasedli Azov in druge turške pokrajine ob Črnem morju, je Turćija zahtevala kongres evropskih držav. Med kongresom v Nimiru l. 1737. so Rusi osvojili obmorsko trdnjavo Oćakov, Avstrijci trdnjavo Niš v Srbiji. Kongres je bil konćan, začela se je zopet vojska. Francoski seveda so podpirali Turke, ki so 1737 Avstrijce potisnili iz Bulgarije, Bosne in Srbije, drugo leto pa Ruse iz Oćakova. Avstrijci so obdržali samo Belgrad. Že tedaj je pisal zgodovinu Rousset, ki ga navaja Zinkeisen v obširni svoji zgodovini Turćije v petem zvezku: »Turška država se mora za hvaliti za svoj obstanak terih kršćanskih držav, ki v resnici ne žele toliko enega razpada, ampak se bolj boje većje moći onih, ki bi si razdelili ple n.« Ta sodba velja tudi za poznejši čas.

Turška moć je hitro hiralala, ko je carica Katarina II. leta 1762 zasedla ruski prestol. Ker je Poljakom hotela vsiliti za kralja Stanislava Poniatovskega, so Poljaki poklicali Turke na pomoć. Po šestletni vojski, v kateri so Rusom pomagali Moldavci, Vlahi, Grki in Črnogorci, so morali Turki skleniti mir (774) v Kućuk-Kainardže pri Siliotci. Turški sultan je Rusom prepustil Azon, Kerć in Dnjevrovo ustje in priznal rusko pokroviteljstvo nad pravoslavniimi Grki, prosto romanje v Jeruzalem in prosto pot ruskim ladjam skozi Bospor in Dardanele v Egejsko morje. S tem je Rusija dobila ugodno priliko, da se je odslej vedno pod versko pretvezo vtikala v turške notranje razmere. Že tedaj sta se bala avstrijska državnik Kaurnitz in Thugut, da Rusija zasede Carigrad. Od tedaj pa je preteklo že nad 130 let in sultan še vedno sedi v svoji palaći ob Bosporu. Zanimivo je tudi, da si je leta 1775 Avstrija prisvojila Bukovino, česar Turki niso mogli zabraniti.

Carica Katarina je nadaljevala politiko Petra Velikega. Ustanoviti je ho-

tela novo grško cesarstvo in svojega vnuka Konstantina posaditi v Carigradu na prestol. Ta svoj načrt je razodela avstrijskemu cesarju Jožefu II. ko jo je obiskal v Mohilevu. Ko pa je Rusiji pretila nevarnost od Švedov in Turkov, je 10. septembra 1782 pisala cesarju Jožefu, da hoće za vnuka Konstantina ustvariti grško cesarstvo, zase obdržati Oćakov in Krim, Besarabiju, Moldavijo in Valahijo združiti v neodvisno državu »Dacijo« (opdariti jo je hotela knezu Potemkinu); cesarju pa je ponudila Bosno in Srbiju. Cesar Jožef je bil, kakor se razvidi iz njegovih pism carici, s to ponudbo zadovoljen. Pogodbo sta sklenila, ko sta leta 1787 potovala po Krimu. V avgustu 1787 je Turćija Rusom napovedala vojsko, ki jo je Katarina z veseljem sprejela v nadi, da sedaj prežene turškega sultana iz Evrope. Cesar Jožef je kot zaveznik Rusije 9. svećana 1788 napovedal Turkom vojsko, četudi ni bil varen pred zvijaćnim pruskim kraljem Friderikom II. Francoski vladi, ki je odsvetovala vojsko, je cesar odgovoril: »Prišel je čas, da nastopim kot maščevalec človeštva in Evrope za vse trpljenje; upam, da rešim svet barbarskega rodu, ki je bil dolgo časa njegov bić«. Zbral je krasno armado 250.000 moć in 2000 topov ter jo po nasvetu nesposobnega Lacyja razcepil v pet oddelkov, ki jih je razpostavil kot mejne straže v Bukovini, na Sedmograškem, v Banatu, v Slavoniji in na Hrvatskem; ta kordon je bil dolg do 200 milj. Še nikdar preje ni Avstrija boljše in većje armade oborožila proti Turkom, toda tako razdeljene čete niso imele ofenzivne sile in vsa akcija se je ponesrećila. Ko bi tedaj avstrijska armada izrgala Turkom Belgrad in Oršovo ter se ob Donavi združila z Rusi, kdo ve, ali bi že tedaj ne bil popolnoma mrknil polumeseć na Sofiji. Cesar Jožef sam je šel k armadi po ovinku, čez Gradec in Trst, kjer je ozmjerjal Benećane, ker se niso vrgli na Morejo in Kreto, dalje v Senj in Zemlin. Dne 23. aprila 1788 so Avstrijci zasedli Šabac, potem pa ćakali, da jim Turki sami na kroćniku prineso Belgrad.

V pustinji pri Zemlinu so lovili mušice in vroćine zevali avstrijski oklepniki. Rusi so se hudovali: »Avstrijci se već ne znajo vojskovati z Turki«. In Turki so se posmehovali: »Avstrijci lajajo, pa ne grizejo«. Od maja do avgusta je zbolelo do 170.000 vojakov, nad 30.000 jih je pomrlo. Turki so dobili pogum, pri Oršovi udrli v Banat, požigali vasi, klali ljudi in pri Slatini 14. septembra Avstrijce pognali v beg. Cesar Jožef, ki je bil hraber moć, pa slab poveljnik, je obolel in 18. novembra zapustil zbegano in raztreseno armado. Prepozno se je cesar spomnil izrednega vojskovodje Lavdona, ki so ga vojakji pozdravili z nepopisnim veseljem: »Živel oće Lavdon!« Dne 3. oktobra je Lavdon zasedel Novi in porušil ob Uni. Avstrijski kor v Bukovini je 19. oktobra po hudem boju osvojil trdnjavo Hociim. To so bili uspehi avstrijske vojske, v kateri je pomrlo in bilo ubitih do 70.000 moć. Rusi so zasedli Oćakov in ozemlje med Bugom in Dnjestrom. Drugo leto je Lavdon osvojil Belgrad, kjer je že tretjić za-

plapolala avstrijska zastava na trdnjavi. Med tem je izbruhnila francoska revolucija, Rusija se je oboroževala od leta 1790 in s Turki sklenila pogodbo, da je mogla ruvati proti Avstriji v Belgiji, na Poljskem in Ogrskem. (Ravno sto let pozneje je nemški cesar Viljem II. naklonil sultanu Abdul Hamidu svoje prijateljstvo.) Cesarja Jožefa naslednik Leopold II. je v Svistovem (1791) sklenil mir, prepustil Turkom Belgrad, dobil pa Staro Ršavo (Orsovo) in bosanski rob od Gline do Korane in Une. Carica Katarina II. je leta 1792. s Turki sklenila mir, da zbere moć proti preteći revoluciji, in ker so ji Avstrijci odpovedali podporo. Rusija je obdržala trdnjavo Oćakov, dobila polotok Krim, Besarabiju in Moldavijo pa prepustila Turkom. Tako se je konćala avstrijsko - ruska vojska proti Turkom. Vsled angleških in pruskih spletk so Turki srećno izšli iz vojske, ki je po tajni pogodbi cesarja Jožefa II. in carice Katarine imela namen, da Turke zapodi preko Bospora. Toda pride dan, ko se morajo uresničiti besede: »Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor!«

Socialno zavarovanje.

Dr. Krek.

Prošli teden smo v socialno - zavarovalnem pododseku dovršili poglavje o nezgodnem zavarovanju. Samo železnice smo si ohranili za drugipot. V tem oziru se bomo udarili s centralisti; glede na bolniško zavarovanje pri železnicah bomo, tako dozda kaže, zmagali z decentralistićkim načelom; edino dosledno bi bilo, da se to načelo uveljavi tudi pri nezgodnem. Ne gre pri tem toliko za narodnostne pravice, kakor za koristi železnićskih uslužbencev, ki morajo zdaj iskati pravice na daljnem Dunaju.

Glede na osnovo odborov nezgodnih zavarovalnic ima vladna predloga določbo, da tretjino odbornikov volijo delavci, dve tretjini pa delodajavci. Izpremenili smo to in določili delodajavcem tudi le tretjino, zadnjo tretjino smo pa prepustili imenovanju vlade.

Važna je tudi določba glede na odpravnino pri majhnih nezgodah. Kaj pomeni za delavca, če dobi na primer po 2 K rente na mesec. Sitnosti in pisanij ima sam in zavarovalnica. Zato je gotovo prav, da se v zakonu omogoči zavarovalnici, da namestu rente enkrat za vselej izplaća delavcu primerno vsoto. Vladna predloga je to načelo že sama sprejela, toda v pododseku vendar le nismo hoteli dati zavarovalnici neomejene prostosti, marveć smo določili, da se sme dati odpravnina samo tedaj, če je dotićni zavarovanec s tem zadovoljen. Sam najbolje ve, kaj je zanj boljše.

Precej daleć sega ta-le izprememba dosedanjega zakona: Sedaj sme zavarovalnica, kadar to spozna za prav, zmanjšati ali zvišati zavarovancu njegovo rento. Ni treba posebne modrosti, da se razvidi, da se tu gre v ogromni većini slučajev za zmanjšanje. Za delavca je negotovost, kaj bo prihodnji mesec z njegovo rento, zelo mućna. Če mu jo zmanjšajo, ga ćaka dolga, s stroški združena trnjeva pot pritožbe na razsodišće. Vlada je v svoji predlogi

Turški vojni material, ki ga je srbska vlada zadržala na belgrajskem kolodvoru, se kakor poroćajo belgrajski listi, vrne firmam, ki so ga poslala. Menda bo potem isto storila tudi Turćija s srbskim vojnim materialom, ki ga je zadržala v Solunu.

× × ×

Za protopresbiterija donavske di-vizije je imenovan starešina samostana Rajinovac, arhimandrit Miron.

× × ×

»Zeman«, glasilo ujedinjene muslimanske organizacije v Bosni-Hercegovini, je priobćil ćlanek, v katerem na nećuven naćin sramoti Črnogoro in kralja Nikolo, katerega imenuje prosjaka, ki sprejema dobre bakšise od nećoženjenih vladarjev, ki jim ugajajo ćvrste Črnogorke itd. Na enak naćin napada list tudi ostale kršćanske balkanske države in njih vladarje. Dalje pravi list, da smatra sedanjoo vojno za ponovljeno križarsko vojno proti mohamedanstvu, ki se bo dvignilo prav do zadnjega moća, da si ohrani dežele, ki si jih je nekoć z mećem priborilo. Toda dovolj je le polovica redne turške armade, da Turćin pokaže, da ima še vedno dovolj sile, da ruši države in vladarje in treba je le nekoliko dni, pa se obnove prizori s Kosovega polja in z drugih za balkanske »beraće« fatalnih krajev.

Razgovor s Črnogorskim kraljem Nikolajem.

»Berliner Tageblattu« je poroćal njegov dopisnik iz Podgorice: V svojem glavnom stanu me je sprejel kralj Nikolaj, ki mi je med drugim rekel: Kakor vidite, se bje ob približno 600 km dolgi črnogorski meji vojska. Čuje se gromenje topov in pokańje pušk. Moje srce je bilo najbolj ganjeno tisti dan, ko se je ob osmi uri dopoldne po prvem streli pri Podgorici naznanilo, da se je prićelo krvavo ruvanje med malo državu in mogoćnim cesarstvom. To je tretja vojska, ki se mi je vsilila, odkar vladam. Strahote vojske so mi dovolj znane in obžalujem zelo, ker se preliva kri. Kako srećen bi bil, če bi se spori med državami in narodi reševali brez meća. A daleć je še, ko napoći ta dan celo v velikih, civiliziranih državah. Kako naj to šele upamo glede na spor s tistim cesarstvom, katerega uprava se je vedno rajše posluževala brutalne sile, kakor pa da bi bila pravićna in ćloveška, ki je vedno smatrala silo već kot pravico. Od berolinskega kongresa sem trpi moja država radi nereda in nemirov na svoji vzhodni meji. Zadnje dve leti so našo potrepljivost do skrajnosti izkušali. Vstaje v Albaniji, kršćev meja, odgodenje mirnih rešitev sporov, vse to je moje ljudstvo dražilo. Črnagora se je pri vevlastih pritoževala. Vem ceniti, kako važno je, da vevlasti simpatujućo z mojim hrabrim

ljudstvom, potrpepljivo sem ćakal, da odgovore. Upal sem, da posredujejo in bil bi še već ćasa ćakal, če bi ne bil moral računati z razpoloženjem svojega ljudstva. V zadnjem trenutku, ko sem vsa mirna sredstva izrabil, ko sem dva mesca prej obvestil o svojem obupnem položaju vevlasti, sem sledil srćnemu glasu mojega ljudstva in se oprijel zadnjega sredstva, vsled katerega se zgražam. Za se in za svoje ljudstvo sem pa vsako odgovornost prisiljen odklanjati. Voliti mi je bilo med ljubeznijo za mir, za katero sem po berolinskem kongresu podal številne dokaze in med pravnim varstvom svojega ljudstva in države z mećem. Odloćil sem se za meć in zatajil svoja ćuvstva za koristi ljudstva, ki mi je njegova usoda izroćena. Moj narod, ki je dokazal, da je v civilizaciji sposoben tekrovati, ima krvavo zgodovinu. Doživl je grenko izkušńjo, da brez velikih žrtev ni bivanja, ni pravice in ni mogoć napredek. To ga je naućil njegov vzhodni sosed, s katerim se neprestano vojskuje že skozi pet stoletij. Obžalujem, ker zadene ta črnogorski korak neprijetno koristi zastopnikov v Turćiji naloženih kapitalij, a vsak pravicoljubni ćloveć mora priznati, da nam mora veljati već eksistencija civilizacije sposobne male države, in nadaljni obstanak številnih kristjanov, ki bi bili v Turćiji neizogibno unićeni.

Kuku širja »Ućiteljska Tiskarna«.

U tork dupoune je blu mende tu? Ja, ja, u tork dupoune, tkula ukul eneh anajsteh je mogli bt, ke sm pršou u šulskem drevurede tam uem mesarju in zagledu za lemenatam enga rotužkega uslužbenca, ke ga pa nećem puvedat, de b se mu na fržmagal, ke je napejnu ući in gledu u soj udprt priftošl.

»Kua s pa ti tku u soj priftošl zavervan? A b s rad kupu kašne klubase, al kaj?« naguvuru sm ga ket starga soja znanca.

»Eh, tku sa m ući upešale, de prou nć na videmu priftošline, pa če s še tku ući napejnam.«

določila, da se enkrat dovoljena renfa ne sme eno leto znižati. Pododsek je pa sklenil, da to velja za dve leti. Za delavce je to izredno važnost.

Glede na poljedelske delavce ostane vse pri starem. Nekateri so hoteli vse spraviti v nezgodno zavarovanje, kot bi bila seveda oranje in pletje in druga kmečka opravila zvezana z Bog ve kakšnimi nevarnostmi. Zavarovani bodo slejkoprej samo delavci pri poljedelskih strojih. Zanje se bo zavarovala premija tudi odslej lahko pavšalirala. Gojzdni delavci bodo pač zavarovani odslej, toda le pri obrtnih podjetjih, ne pa pri delu v domačem kmečkem gospodarstvu.

Zdaj za nekaj dni prekine pododsek svoje delo, ker bo začetkom državnih zbor zajel ves čas. Ko se iznova snide, morda po Vseh Svetih, se lotimo najtrajnega oreha, starostnega in onemoglostnega zavarovanja.

Vojni operacijski načrt Turčije in balkanskih držav.

Najvažnejša stvar za točno zasledovanje vojnih dogodkov na Balkanu je, da poznamo v glavnem operacijski načrt vojskujočih se držav in imamo na razpolago dobro karto. Karta, ki smo jo dali v ta namen za naš list izdelati, zaznamuje dosti točno gorovja s prelazi in dolinami ter železniškimi zvezami, kakor tudi najvažnejše kraje, tako da bodo naši čitatelji ob njej ter morebiti še s pomočjo pravkar izišle Freytagove balkanske karte, ki ima vse večje kraje zaznamovane, vojnim dogodkom z lahkoto in umevanjem sledili. **To za nas specielno izdelano karto priobčimo v ponedeljek in bodo na njeni podlagi naši čitatelji dobili popolnoma jasno sliko operacijskega načrta,** ki ga danes tu objavljamo s strokovnjaške strani.

Bojno pozorišče.

Bojno pozorišče se deli v dva dela, vzhodni in zahodni. Loči ju visoko Rilo, Despotsko in Rodopsko gorovje, od 2000 do 2900 m visoko, najvišji vrh Mus Allah, z najvažnejšima prelazoma Egri Palanka in Džuma pod Dubnico na vzhodu, dočim je zapad bolj neprestopen. Vsled tega armade, razpostavljene na vzhodu in zahodu, izpočetka ne bodo mogle sodelovati ter sploh le težje korespondirati. Sodelovanje med bolgarsko vzhodno in srbsko-bolgarsko zahodno armado bo omogočeno šele v trenutku, ko bolgarska vzhodna armada premaga turško vzhodno in bo zveza med Carigradom in Solunom južno od rodopskega gorovja preko Feredžika, Drame in Seresa ob železniški progi prosta.

Bojno pozorišče na vzhodu je v terenskem oziru lažje nego zapadno, ki je veliko bolj gorato in presekano, vendar pa tudi ne tako lahko, kakor bi se na prvi pogled dalo sklepati. Z ozirom na to, da se na vzhodnem bojišču nahaja Carigrad, da sta tamkaj obrnjeni

druga proti drugi glavna bolgarska in turška sila in dolina Marice omogočujeta zdatno in primeroma naglo prodiranje, bo vzhodno bojišče glavno bojišče, na katerem se bo cela vojska odločila.

Naloga.

Naloga bolgarske, srbske, črnogorske ter grške armade je s kolikor mogoče naglo ofenzivo prodirati, in sicer bolgarska proti Carigradu, srbska proti Skoplju, grška proti Solunu. Kakor hitro bolgarska vzhodna armada turško vzhodno porazi in Jedrenj (Drinopolje, Adrianopol) ter Carigrad zavzame, se lahko, ako je sicer na svojem levem krilu (proti Črnemu morju) dobro zavarovana, obrne proti zahodnemu bojišču, da kooperira z zahodnimi armadami, če treba. — Prav tako ima turški vrhovni poveljnik skrbeti, da bolgarsko armado hitro napade, obenem ogrozi njeno levo krilo, če mogoče s posebnim desnim vojem, katero bi se moralo pri Varni ali blizu nje izkrcati — in po porazu bolgarskih čet, primerno zavarujoč povratek, oziroma Carigrad, hiti na pomoč turški zapadni armadi. Ta slednja ima seveda istotako nalogo ofenzivno prodirati nasproti srbski in bolgarski zapadni armadi, mora pa obenem na jugu poraziti grško armado, da ji slednja v hrbet ne pride — istočasno je treba vreči nazaj Črnogorce, ki ogrožajo levo krilo, oziroma Albanijo. — Postranske naloge so razvidne iz podrobnih operacijskih načrtov.

Razporedba in operacijski načrt turške armade.

Ker je operacijski načrt vseh držav kolikor toliko tajen, ni izključeno, da se po prvih večjih vojnih dogodkih pokaže marsikaj drugače, kakor tu-le razlagamo, vendar se bo de po vsej priliki vsaj v glavnem vršil v tu označenem zmislu.

Turčija operira z dvema armadama, vzhodno glavno pod poveljstvom Abdullah-paše (šef generalnega štaba Djevad-bej) s 4 zboroma in zahodno pod Ali-Riza-pašo (šef gen. štaba Riza-paša). Vzhodna armada se zbira okoli Jedrenja (Drinopolje) in v slučaju uspešne ofenzive prodira skozi kraj Mustafa-paša po dolini Marice proti Bolgariji. Desno krilo varje divizija z glavnim naslanjajščem v Kirk-Killisu, da varuje posebno etapno železniško progo Jedrenje—Carigrad in zabrani eventualno prodiranje ob zgornjem teku Tundže zbrane levokrile bolgarske divizije, ki pa bo imela veliko opravka s eventualnim zborom, ki bi ga Turčija lahko ob črnomorski obali na bolgarskih tleh izkrcala. Ako bi pa bolgarska vzhodna armada ofenzivno uspešno prodirala proti turški vzhodni, bi se morala slednja, naj ima potem levo krilo bolgarske armade opraviti s turškimi ekspedicijskim korom ali ne, urediti ob črti Jedrenje—Kirk Kilisse in se tu do zadnjega braniti, ker je sicer Carigrad izgubljen, ako Bolgari obenem primejo tudi levo

od Carigrada razpostavljene turške sile ob Gallipoliju in tudi porazijo eventualni turški izkrcani zbor med Črnim morjem in Tundžo, ki bi sicer lahko glavni bolgarski armadi prišel v hrbet.

Šanse boja: Številno sta si obe armadi približno enaki, taktično je pa bolgarska najbržje boljša. Turške šanse bi bile boljše, ako bi dobila vzhodna armada primernih ojačenj iz Male Azije. Ker so obojestranska poročila o numerični moči obeh armad nezanesljiva, je najboljšje, če se držimo števil 200.000 : 200.000. Levo krilo turške armade ni resno ogroženo, pač pa desno, kakor smo že povdarili. Ekspedicijski zbor z namenom ogroziti bolgarsko levo krilo bi šanse turške armade zelo povzdignil, vendar je še dvomljivo, ako se Turčiji ta taktična poteza posreči.

Razporedba zapadne turške armade je precej neznana. Imela bo veliko težje stališče nego zahodna. Armada okoli Soluna najbržje ni še niti zbrana, čete, s katerimi Turčija razpolaga, znašajo tu menda okoli 80.000 mož, dočim premore združena srbsko-bolgarska zapadna armada gotovo nad 100.000 za prvo potrebo, nevštevši Črnogorcev, Grčija pa 70.000. Šanse za Turčijo so boljše, ako bi i na zapadu ofenzivno prodirala, a je verjetno, da bo tu potisnjena v defenzivo. Zaradi terena pa bo tudi napadalec imel težko stališče, ki se pa bo po zavzetju Skoplja (Ŭskub) zelo izboljšalo. Veliko je odvisno od ofenzive grške armade, ki ogroža Solun in turški hrbet, terenske razmere pa tudi tu niso tako lahke, kakor na prvi hip izgleda. Če Turki na vzhodu zmagaajo, lahko neuspehe na zapadnem bojišču zelo popravijo, če pa na vzhodu propadejo, jim tudi uspehi na zapadu veliko ne pomagajo, ker jih nasprotnik potem tudi na desnem krilu in na jugu s podvojeno močjo prime, kakor je iz karte takoj razvidno.

Na zapadu pride v prvi vrsti v poštev Zekki-paša (šef gen. štaba Halil) okoli Skoplja (Ŭskub), oziroma zgornji dolini Vardarja, ki se bo imel boriti s Srbi od severa in delom Bolgarov na svojem desnem krilu (Egri Palanka in Dubnica). V varstvo tega krila bo najbržje moral operirati proti Srbom in Bolgarom, ki prodro čez Dubnica-prelaz, Vasil-paša, ki stoji ob dolini Strumice, oziroma je koncentriran v Seresu, glavni poveljnik Ali Riza-paša, ki najbržje stoji v Bitolju (Monastir), pa se bo moral obrniti proti Grkom na jug; kako je pri Solunu, ali se tam zbira še četrti armada, in kdo je poveljnik, se do danes še ne da iz različnih poročil natančno razbrati. Najbržje stoji na zapadu le tri turške armade. Divizije v severni Albaniji poveljuje glasom enih poročil Hadži-Tevfik-paša, glasom drugih pa Mahmud-paša, gotovo je, da v Skadru stoji Essad-bej, ki se ima meriti s Črnogorci. — Druga verzija pa opisuje razporedbo turške zapadne armade tako: Riza-paša v Bi-

tolju (zahodna armada), Zekki-paša v Stiplju (Istip), Nazif (Vazif?) paša v Seresu (strumska armada), Said-paša v Solunu (vardarska armada), Ferrid-Tevfik-paša v Skoplju (kovska armada), Ali-Riza-paša v Elbassanu (proti Grkom). Katera verzija je prava, se bo kmalu videlo.

Taktika Turkov bi morala biti ta, da s skopeljsko kolono ofenzivno nastopijo proti glavni srbski armadi in obenem na svojem levem krilu zadržujejo Črnogorce, združene s srbsko kolono, na desnem pa srbsko-bolgarsko armado, prihajajočo skozi Egri Palanko in Dubnico, oziroma se tudi proti tej ofenzivno postavijo; vsekakor težavna naloga. Medtem bi morala bitoljska armada Grke poraziti ali pa z vso naglico marširati proti Skoplju, tam združena s skopeljsko armado udariti Srbe ter Bolgare, nato pa se proti Grkom obrniti, kar bi seveda bilo jako drzno in težkoda z uspehom združeno, skoraj nemogoče, kajti Grki pri primerni naglici Turke lahko v hrbtu primejo, ne glede da se lahko polastijo Soluna.

Zapadna turška armada se mora na vsak način še zelo pomnožiti in sicer potom transportov iz Soluna, vsled česar bo morala turška mornarica gledati, da grško brodovje, ki je itak slabo, ali porazi ali pa drugače zadržuje. Turki zato po vsej priliki ne bodo preveč ofenzivno nastopali, ampak bodo le skušali prodiranje nasprotnika kolikormogoče dolgo zadrževati, da se na jugu ojačijo in se na vzhodnem bojišču vojska odloči za Turke.

Razporedba in operacijski načrt bolgarske armade.

Glavna vzhodna armada, poveljnik Ivanov, glavno opirališče zazdaj Plovdiv in Stara Zagora, naloga prodirati po dolini Marice proti Jedrenju, kjer bo treba utrjeno stališče turške armade zavzeti, začetni boji najbržje že pri Mustafi paši, smer Carigrad. Pri bulgarski armadi je tudi nekaj srbskih moči, ki so prišli od timoške divizije, transportirani skozi Pirot in Sofijo. — Na desnem krilu te armade, ki bi bilo le v slučaju turške zmage pri Jedrenju ogroženo, stoji nekaj sil bulgarske armade, ki se zbira v Kustendilu in Dubnici.

Pri Kazanliku oz. Slivnu ob Tundži stoji armada pod Dimitrijevim na levem krilu glavne; ima gotovo tudi nekaj srbskih sil na pomoč; naloga po dolini Tundže prijeti turško glavno amado na njenem desnem krilu pri Kirk Kilissu; bi pa utegnili tudi biti prisiljena varovati bulgarsko glavno armado pri kakem turškem izkrcavalnem poizkusu na črnomorski obali. (Burgas, Varna.)

Armada Kustinčev ob Kustendilu in Dubnici, pomnožena po močni srbski diviziji, skupaj okoli 100.000 mož (50.000 + 50.000) ima prodreti skozi Egri Palanko in Džuma-prelaz in koncentrično z glavno srbsko (Moravo-) armado napasti skopeljsko-istibske turško pozicijo, obenem pa se zavarovati proti turški moči na desnem krilu (armada ob Strumi), eventualno se obrniti celo proti Seresu. Cilj srbske glavne, moravske armade, združene z bolgarskosrbsko kustendilsko bi bil potem seveda Solun. Glavna srbska in bulgarskosrbska kustendilska, oz. dubniška armada morata seveda kmalu doseči medsebojno zvezo in se ne smeta dati od turških moči ločiti, ker bi Turki, ako n. pr. dubniško armado porazijo ali le dolgo zadržje, veliko pridobili in Skoplje lahko dolgo držali ali pa se vsaj lahko južno od Skoplja boljše pripravili, da pohod Srbov v Solun preprečijo. Pri Skoplju bo na vsak način velika bitka; če Bulgari in Srbi zmagaajo, kar spričuje svoje premoči in taktičnega načrta tudi utegnajo, so jako veliko dosegli, vendar pa imajo potem še do Soluna in Seresa po Vardarju in Strumi še veliko opravka in če se Turkom posreči pri Solunu zbrati večjo armado, ali pa če medtem na vzhodu zmagaajo, so šanse za Bulgare in Srbe zelo manj ugodne.

Operacijski načrt in razporedba srbske armade.

O tem je precej malo natančno znanega.

Glavna armad gre iz Niša preko Leskovca po Moravi skozi Vranjo in Ristovac proti Skoplju (Ŭskub), in potem poišče zveze na svojem levem krilu z bulgarskosrbsko kustendilsko, oz. dubniško armado.

Na desnem krilu prodira Živković proti Mitrovici in Prištini, najbržje iz Kraljevega po Ibarju, da izvojuje zmago na Kosovem polju, kar bi bilo precejšnjega moralnega pomena z ozirom na srbske tra-

»Ti, ta bulezen na učen maja pa mende usi niži rotuški uradniki in uslužbenci. Večkrat m je že ker tkula pujamru.«

»Pepe, a ni nubene pumuči zoper ta bulezen?«

»Veš kua; dohtar Pok je hedu prpraven zdraunik za učesne bulezen, prauja. A b na blu dobr, če b stopu h nemu, de b te pugledu, če se u dal kej pumagat.«

»Ki pa stanuje ta dohtar? Jest b ga use glih šou prašat. Veš, tu je že naznosn. Tkula ukul desetga usak mesec že na videm še ficka ne več u priftošline; pol pa pumisl, kuku je tu hedu!«

»Tamlu u Flečkajnarsk ulc stanuje dohtar Pok. Čak no; jest mam zdela glih mejčken časa, te um pa spremu du ke in t pukazu dohtarju stanvajne, de ga na uš predouh ukul iskou.«

»Oh, lepu te prosm, Pepe; bod no res tku dobr!«

»No, pa pejma; zdela ga znama glih duma urajmat.«

In spremu sm mojga starga znanca u Flečkajnarska ulca in mu pukazu stanvajne dohtar Poka. Ke je moj znanc noir udšou iz ta nar bulšm troštam, de mu u dohtar tku uči puštumu, de u ceu mesec vidu kej pinku u sojmo priftošline, sm ja pa jest mahnu naprej, ke preke »Učitlsk tiskarn« iz vesela zavestija, de sm spet enmu pumagu iz sojem dobrem svetem iz reušne.

Ke ja prmaham du veže »Učiteltske tiskarne« pa zagledam na prage gespu da Kurejnata. Gulurok in razuglou je stavu in tku strašn se je putiu, de je use ud nega tekl:

»Ti, Kurejne! Ti se uš pa prehladu, če uš takla stavu pud frej nebesam u

tem mraz,« sm ga naguvuru in stopu prednga.

»Nč se na um prehladu. Le brez skrbi bod zavle mene kar se prehlajej na am tiče. Puglej no kuku je uroče! Vs sm moker.«

»A dušeun tulk trpiš pr »Dane«, de s vs premočen?«

»Kaj še! Duša moja je suha ket kresiuana goba; ampak telesn trpema zde en čas, ket črna žvina, telesn.«

»Kaj m na puveš! A za zima drva in štanjkoln prpraulate, de ute lepu na toplem, keđr u ta prau mrate prtisnu?«

»Dej se no naumnga delat! A na veš, de tiskarna širma? A res nis nč brau u »Dane« ud tega, de morma tiskarna razširt?«

»Nč!«

»Za božja vola; sej sma vnder ceu un teden mel u »Dane« debel natiškan, de širma tiskarna; de ja morma razširt, drgač na morma zadustet usm nadlogam.«

»A tku! Kuku ja pa širte, de se zraven tku zmartrate?«

»Jest se upiram iz hrbtam u en zid, gespuđ derehtar Dimnk u ta družga, gespuđ prefesar Vidr u ta tregga, gespuđ dohtar Lah pa u ta četrtga in prtskama na use šter vetrove, de use ud nas teče.«

»Tu ste pa huj ket Ribnčani. Pa misleš, de ju ute na ta viža kej hedu razširl?«

»Kaj ja na uma! Sveta mama še dost ukul tiskarne, prtskama in rinema pa tud usak ta nar mn za eneh deset konjskeh sil in tu ni malenkast!«

»Kaj pa kej »Dan«? A gre kej dobr naprej?«

»Kua gre naprej? »Dan« kar dirje

naprej zdej zadne čase, tku je prilubljen. In tu sam zavle tega, ke puvema usakmu naraunast u ubraz, kar mu gre. Mi se nč na ženirama: usakmu soje, pa nej u ud te al pa u ne stranke. Take rči pa lde rad bereja. Bl ke je list šorf, več ma prjatlu.«

»Pa ja neko tku na zafurate, de b vas dja u na paragraf zavle žalejna?«

»Pe na z luč! Misleš, de sma tku zarukan, de ja na znama tku zvít, de nam nubedn na more du žiuga? Clouk more bt fifik, pa gre. A nis brau zadn tork u našmu pudlistke: »U sene jezuita«, kuku sma jh dal štajarsk »Narodnapredn strank« pud nus?«

»U pudlistke, prauš? Kuku pa pride štajarska narudnapredna stranka u pudlistek?«

»Viš, tu je tist knif! Mi pišema u pudlistke »Pu shode »Narudnapredne stranke« na Štajarskem. Pumudl sma se pr tem dugodke, pervč, de pukažema brauce zanemiva in redka slika rukuvnaškega zburvajna.« Viš, kuku sma jh lepu našgal iz rukuvnačem, pa nam nubedn žiu krst na more du kože.«

»Tu ste pa res dobr puvedal! Tu ste salamihlisk navihan! Pol pa ni prou nč čudnga, če se »Dan« tku hitr šir; lde maja rad tak pisajne.«

»Mislem de! Pa b se »Dan« še bl hitr širu, če b lde na bli tku frdaman naumen, de sa naručen na »Sluvenca« al pa na »Sluvensk Narud«, ke vnder vidja, de »Dan« use tist prnese, če ne prec druh jut, pa ene par dni kasnej. Ja, na zamer; zdej sm se že mal uhladu; zdej morm jt pa hitr spet pumagat tiskarna širt, de uma preh gutu, Adija!«

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

dicije, odtod bi se potem najbržeje tudi obrnil na Skoplje, morebiti združen s Crnogorci, ako seveda zmagajo in se morejo tako zelo od svoje meje oddaljiti.

Na severozapadu prodrle najbržeje druga srbska kolona po Raški proti Novem pazaru in Sandžaku, išoč zveze s Crnogorci pri Beranah.

Se bolj severozapadno druga kolona čez Javorplanino proti Sjenici, da se pri Bjelopolju s Crnogorci združi, ako seveda premagajo tu se nahajajoče turškoalbanske čete, ki po zadnjih poročilih iz Prizrena vunerirajo proti črnogorski severovzhodni koloni. Omenjene združene črnogorskosrbske kolone bi imele operirati na skrajnem desnem krilu glavne srbske armade, varujejo predvsem srbsko kolono, ki prodira proti Prištini. Skrajne desnokrilne srbske kolone bi morale, kakor je iz karte razvidno, predvsem skozi Rožaj in Plave, kjer se bore Crnogorci, zavzeti Peč (Ipek), Djakovo in Prizren. Operacije so zlasti v tem ozemlju sila težavne, boj z mohamedanskimi Albanci bo zelo hud. Omeniti je še, da se na srbski strani baje bori albanski vodja Iso Boljetinac z 10.000 četaši.

Črnogorske operacije.

Kako so Crnogorci razvrščeni in kako operirajo, je znano. Kolona Danila, to je južna kolona, je iz Podgorice sem zavzela Tuzi in Hum ter se bliža Skadru (Scutari), kolona Martinovića se je iz Bara (Antivari) sem po Bojani Skadru do tabaroške utrdbe približala, kolona Vukotić, vzhodna, operira ločeno, deloma jugovzhodno proti Gusinju in Plavam, smer Peč (Ipek), deloma vzhodno proti Beranam (smer ?), deloma severovzhodno proti Bjelopolju, smer Sjenica. Vukotićeva kolona se hoče brezdvoma s srbskimi kolonami desnega srbskega krila glavne srbske armade združiti, naloga kolone Danilo in Martinovića po zavzetju Skadra pa ni znana. Lahko prodirate po dolini Drina, oz. Belega Drina proti Prizrenu in Djakovu, lahko po dolini Črnega Drina proti Debru (Dibra) v osrčje Albanije, po obrežju proti Draču (Durazzo), lahko nazaj skozi Podgorico Srbom nasproti. Ni verjetno, da bi se mogli Crnogorci od svoje tako ogrožene meje zelo oddaljiti, operacijsko ozemlje je od Albancev zasedeno, južno in vzhodno od Skadra je tudi nekaj turške regularne armade, Skader sam bo Crnogorci po vsej priliki precej dolgo ustavili. Po zadnjih sicer turških poročilih so turške čete iz Prizrena prodrle tudi proti črnogorski vzhodni armadi.

Grški operacijski načrt.

O grškem operacijskem načrtu je najmanj znanega. Bajo so zbrali na črti Larissa-Trikkala 70.000 mož. Železniških zvez v Turčijo ni. Iz Larisse morejo po dolini Salamvrisa prodirati po Tesaliji proti Solunu, oziroma Veriji in Bitolju (Monastir), iz Trikkale skozi Zygos - prelaz in Metsovon v Epir, glavni cilj Janina, kamor pa dosepejo še lažje iz Arte po istoimenski dolini; tu lahko prodirajo proti Elbasanu. Vendar bo to jako težko šlo, tudi niso dobri in vztrajni vojaki. Glavna reč je, da se ofenzivno vržejo proti Solunu in se seveda zato pomerijo z bitolsko armado, ki jih prime na levem krilu.

Kar se tiče Rumunije, je, kakor znano, nevtralna. Reprezentira morda najboljšo vojaško silo na Balkanu. S tem, da ni mobilizirala in Bulgariji omogočila, da se z vsemi silami obrne proti Turčiji, ji je izkazala veliko uslugo, ker je Bulgarija sicer rumunski moči zelo izpostavljena. Zato je več kot gotovo, da se bodo pri končni ureditvi balkanskega vprašanja tudi rumunske zahteve, ki pa niso teritorialnega značaja, vpoštevale.

Tedenski pregled.

Med Turčijo in Italijo je sklenjen mir; Italija dobi Tripolis s Cirenajko, Turčija pa lepe milijone. — V Zagrebu so menda odkrili »zaroto« dijakov, ki je šla za tem, da osvobode na smrt obsojenega Jukića iz ječe. Mnogo dijakov so zaprli. — V Poštorni na Nižjem Avstrijskem so te dni slovesno otvorili težko priborjeno češko šolo. — Dunajsko mesto izkazuje za leto 1911 1 milijon kron prebitka. — 25letnico svojega delovanja v ljubljanski deželni bolnišnici je 17. t. mes. praznoval očesni zdravnik primarij dr. Bock, ki je širom naše domovine znan kot izvrsten zdravnik in plemenit človekoljub. — Zlat zasluzni križec je cesar podelil župniku Jakobu Aljažu. — Živnozdravniški tečaj na Vrhniki se premesti v Ljubljano na Kodljevovo, katero posestvo je dežela vzela v najem in ima ondi večje število goveje živine. — Statut za organizacijo bolniške streebe na Kranjskem, ki ga je predložila Vincencijeva družba, je deželni odbor odobril. — Novo gimnazijsko poslopje v Novem mestu so blagoslovili dne 12. t. mes. — V Pulju se naselijo oo. frančiškani, ki bodo vzeli v roke doslej tako zanemarjeno dušno pastirstvo med tamošnjimi Hrvati in Slo-

venec. — Jančza Drobnič, posestnika in trgovca v Dobrepoljah, so minolo nedeljo popoldne pijani fantje brez vsakega poudara na cesti zaklali. Pokojnik, ki je bil najodličnejši mož v tamošnji okolici, zapušta ženo in 10 otrok. — Umrlj so: v Ljubljani: vpokojeni profesor Jožef Celestina; kantiner v artiljerijski vojašnici Franc Sattler, in 27letna učiteljica Roža Petrič iz Dvora pri Žužemberku; v Trstu bivši igralec slovenskega gledališča v Ljubljani Julij Susteršič-Sršen, star 70 let; v Trgovišču pri Veliki nedelji Marija Meško, sestra pokojnega profesorja dr. Alojzija Meško; v Celovcu bivši ravnatelj koroške hranilnice Pavel Murko. — Ustrelil se je v Klanec v Istri bivši učitelj v Dolini in Hrpeljah Hans Uggowitzer. — Na bivšega predsednika in sedanjega predsedniškega kandidata Zvezdineh držav severne Amerike Roosevelta je 15. t. m. streljal neki socialist in ga precej težko ranil; rana pa ni smrtna. — V Milanu je bilo razpostanih nad 2000 škatlic strupenih pilul pod naslovom zdravila. Nekaj ljudi je nevarno obbolelo. Sumi se, da stoje za tem anarhisti.

Godovi prihodnjega tedna.

- 20. nedelja: 21. pobink. Posveč. cerkva.
- 21. ponedeljek: Uršula, devica.
- 22. torek: Kordula, dev. muč.
- 23. sredo: Severin, škof. Janez Kapistran.
- 24. četrtek: Rafael, nadangel.
- 25. petek: Krizant in Darja.
- 26. sobota: Evarist, p.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 18. oktobra.

Preganjanje časnikarjev.

17. t. m. so cel dan zaslišavali zaprte časnikarje. Toda ni se jim moglo ničesar tega dokazati, česar jih je bila policija osumila. Da pa le ne bi ostalo pri praznem niču, so sodrudnika »Agramer Tagblatta« obsodili na pet let izgon iz Zagreba, sodrudnika »Novosti« Biljana so pa spustili na svobodo. Sotrudnika »Srbobrana« Korkanovića so pridržali v zaporu, ker je bil boja v zvezi z akcijo za Jukićevo osvojenje.

Aretacije radi balkanske vojne.

Zagrebsko redarstvo je zaprlo nekaj mladih ljudi, ki so se v svojem navdušenju dali zapisati med srbske, oziroma črnogorske prostovoljne čete. Bili so pa samo policijsko kaznovani in se proti njim ne bo dalje postopalo.

Grozna nesreča.

Pri neki novogradnji v Bakićevi ulici se je včeraj jutraj na dvorišču podrl oder in pokopal pod sabo delavce, ki so padli iz višine 30 m na tla. Ker obsega dvorišče (Lichthof) samo kakih 10 m², so bili delavci popolnoma zagozdeni med tramovjem, lestvami, opeko in drugim materialom. Bil je grozen prizor, od vseh strani so odmevali klici in jok. Prišla je policija, zdravniki in rešilno društvo, ki so podali ponesrečencem prvo pomoč in jih prepeljali v bolnišnico. Že čez par ur je umrla delavka Bara Kapetanović, ki je bila najtežje ranjena; trije delavci se bore s smrtjo, ostalih pet delavcev je težko ranjenih. Vse občinstvo sočustvuje s ponesrečenci. Polirja Šetina in Čizmešijo so zaprli, brat zadnjega, ki je tudi odgovoren za gradnjo odra, je pa pobežnil in je za njim izdana tiralica.

Običaji ob napovedi vojne.

V starem in srednjem veku so veljale posebne svečane ceremonije ob napovedi vojne. Pri Rimljanih je veljalo to-le: Štirje vojni duhovniki — fetali — so šli v sovražnikovo deželo in štirikrat izrekli svečani izziv, in sicer prvič na sovražnikovi meji, drugič nasproti prvemu človeku, ki so ga srečali v sovražnikovi deželi, tretjič pred vratmi in četrtič na forumu sovražnikovega glavnega mesta. Sovražniku se je dal rok 33 dni mirno rešitev spora. Ako se v tem času spor ni poravnal, so fetali slovesno prosvedovali in odšli; šele tedaj je bila vojna končno odločena. Fetalji so se vrnili v sovražnikovo deželo in s svečanimi ceremonijami napovedali vojno. Eden fetalov je vrgel čez mejo v sovražnikovo deželo krvavo, na konici ožgano ali okovano sulico z besedami: »Bellum indicio facioque« — »napovedujem in začenjam vojno.« Ako je bila pa sovražnikova dežela zelo oddaljena, so fetalji vrgli običajno sulico preko palice, ki je pomenila sovražnikovo mejo. — Tudi v srednjem veku se je vojna napoved navadno izvršila na zelo slovesen način. Med glasom tromb in zvonjenjem vseh zvonov je naznanjal vojno poseben glasnik s krvavim mečem v rokah. Včasih seveda je pa zadostoval kak dogodek, da se je vojna nemudoma pričela, tako n. pr. 30 letna vojna. — V sedanjem času smo postali tudi v tem oziru trezni in praktični in opustili vse romantične ceremonije ob napovedbi vojne. Sedaj velja geslo: Kdor prej pride, prej melje. Zadnjič so se menda uporabile vse slovesne formalitete pri napovedbi nemško-francoske vojne leta 1870. Rusko-turška vojna leta 1877. se je pa že drugače začela; medtem, ko se je uradno poročalo, da se je v zadnjem trenutku posrečilo ugasiti ogenj, so ruski vojaki že bili na sovražnikovi zemlji. Srbsko-bolgarska vojna se je istotako napovedala z obojestranskim upadom v nasprotno deželo. Kako je Japonska Rusiji napovedala vojno, je pa itak še v spominu.

Jesenške novice.

V živo smo zadeli naše liberalce, ko smo jim pred nekaj dnevi iz starega občinskega zapisnika dokazali, da so hoteli Jesenice v narodnem in kulturnem oziru neizmerno oškodovati s tem, da so sklenili na korist Nemcev potlačiti slovensko šolstvo na nivó navadne gorske vasi. Sedaj pa pride »Narod« in pravi: »Mi smo več napisali, kakor »Slovenec«, ki nam na kratko odgovarja.« Vsi Narodovci na Jesenicah so se od srca zasmeli ob tem dovtipu. Seveda! Laži je veliko, resnica je pa le ena. Je pač vedno bilo tako, da so veliki možje malo govorili, pa veliko delali. Popolnoma pa se strinjamo s koncem »Narodove« notice: »Tedad vidite, kje je resnica in kdo ga je najbolj »polomil« pri naši šoli.« Sreča je hotela, da smo se o pravem času liberalcem iztrgali iz krempeljev naše Jesenice.

Financar Hodnik se nahaja zaradi svojega govorjenja o razkošnosti vladarjev v preiskavi. Je pač to svoje govorjenje spravil v nekoliko preozek stik z dunajskim evharističnim kongresom. V »Narodu« kar dežuje psolv in sumničen na naše somišljenike, češ da so ga ti denuncirali. Naše mnenje je, da je dolžnost vsakega poštenega Avstrijca, potegniti se za osebo našega vladarja. Ako liberalci drugače mislijo, naj nam svoje misli v »Narodu« razložijo. Vemo pa tudi, da Hodnika ni noben Jeseničan denunciral. Tega prepričanja je tudi »Narod«, zato svetuje svojim kleptcem, naj takih stvari ne govore po gostilnah.

Posredovalni urad je začel na Jesenicah svoje poslovanje. Vsaka tožba za razžaljenje časti mora priti najprej pred posredovalni urad, da se, če mogoče, mirnim potom pobota. S tem bi bilo ljudem prihranjenega mnogo denarja. Kakor videti, bo imel posredovalni urad na Jesenicah mnogo posla.

Predstava. Katoliško delavsko društvo priredi jutri, dne 20. oktobra točno ob pol 8. uri zvečer v Delavskem Domu na Savi predstavo. Vprizori se na splošno željo tudi letos Fr. Ks. Steržajeva narodna igra v petih dejanjih »Upor Bohinjcev«, ki je že lani vzbudila vseobče zanimanje. Dejanje se vrši v Bohinju in na Bledu. Pri predstavi sodeluje društveni orkester. Vstopnina navadna, in se dobe vstopnice zadnjo uro pred začetkom igre.

Idrijske novice.

Nenavadno nazadovanje. V zadnjih letih se je priselilo več družin iz okolice v Idrijo. Vkljub temu, da je bilo zidanih več novih hiš ter se je starih stanovanj le malo opustilo, je precejšnje pomanjkanje stanovanj. Pravili so, da je bila te dni sklenjena v neki družbi resolucija, naj mestna občina preskrbi primerna proforsorska stanovanja, sicer naj se pa državna realka prenese v Ljubljano. Pri takem prenapolnjenju in stalnem naraščanju prebivalstva je pa opaziti čudno dejstvo, da se število otrok ljudskih šol nikamor naprej ne pomakne, preje lahko rečemo, da celo naveduje. To vidimo tudi ob pričetku letošnjega šolskega leta. Leta 1908/9. je bilo otrok na obeh ljudskih šolah skupno 1105, v letu 1909/10. 1125, v letu 1910/11. 1099, v letu 1911/12. 1104 in za leto 1912/13. je prišlo samo 1049. To število pa zna še znatno pasti, če pojde tako naprej, kar ravno število otrok v najnižjih razredih zadnja leta stalno pada. I. in II. razred sta imela skupaj na obeh šolah leta 1908/09. 447 otrok, leta 1909/10. 456, v šolskem letu 1910/11. samo 403, v letu 1911/12. 372, v tekočem letu 368. Slučaj je zanimiv, ker pač ni samo realka, kjer je več dijakov — domačinov pod 14. letom, tega kriva, saj se zanjo rekrutira naraščaj le iz višjih razredov.

Skušnjo za učiteljico na gospodinjstvi šoli je dostala prednica našega uršulinskega samostana m. Ivana Oswald. Ministrstvo tirja pri tako praktičnih šolah posebne skušnje teoretično in praktično. V komisiji je več gospelj, izvedenih v gospodinjstvu in kuhanju. Kandidatino mučijo devet dni, par dni pismeno iz teorije, šest dni pa nastopi vse predmete v praksi. Težko je zadovoljiti razvajene gospe, ki pri mizi kritikujejo jedi, katere je morala kandidatinja vse sama pripraviti. M. Ivana se je pripravljala dve leti na to skušnjo in jo dostala, četudi je že v 50. letu, torej v starosti, ko spomin že več tako sveže ne deluje. Marljiva vztrajnost res vse premaga. Na Kranjskem imamo menda le štiri take učiteljske moči.

Umrl je v Idriji g. Dragotin Habec, rudniški strojnik, star 54 let.

Tržiške novice.

Telovadni odsek Orel je priredil minulo nedeljo v društvu sv. Jožefa znano podučno žaloigro »Garcia Moreno«. Vsi igralci so nastopili z izredno sigurnostjo in igrali vrlo dobro. Čula se je vsesplošna pohvala in izražala želja, da bi se zopet priredilo kaj po-

dobnega. Občinstvo je zasedlo vse prostore. Zelo je ugajala koračnica orlov-ska, katero so pevci Orli zapeli pred predstavo. Čestitamo telovadnemu odseku na tej krasno uspehi igri.

V društvu sv. Jožefa je predaval pretečeni tork g. župnik Potokar o vojski na Balkanu, in sicer o vzrokih njenega početka, o moči bojujočih se držav in o dosedanjih bojih med Crnogoro in Turčijo. Predavanje je bilo zelo dobro obiskano. Somišljeniki, prihajajte v obilnem številu ob torkah zvečer v društvo!

Deželna cesta, ki pelje proti Koprju, se je v bližini porušila. Velik del ceste je s tramovi in vso leseno škarko in ograjo zdrsnil v vodo. Res je, da je zadnje deževje mnogo pripomoglo k temu. A cesta se je popravljala šele pred dobrim letom na tem mestu. Prejšnji cestni odbor, ki je bil po večini nemški, je izročil delo tesarskemu mojstru Langu. Ta mož je morda bolj sposoben za kak odruogo delo, nego za popravo vest. Poprava je stala lepo svoto denarja in ta je sedaj splavala po Bistrici. Korenita poprava, ki se bo morala kmalu izvršiti, ker je nevarnost za kako nesrečo velika, bo vzela nekaj tisočakov, ki jih bo moral novi cestni odbor šteti. Se ni zaceljena rana, katera je bila vsekana cestnemu odboru vsled izgube velike pravde, in zopet sedaj ta nesreča, ki bi se dala preprečiti, ako bi se bila poprava pred letom izvršila. Davkoplačevalci pač ne bodo veseli takih škarp, katere jim huda ploha odnese v vodo. Velika sreča je, da ni bil tedaj noben voz na Kovernici.

Godbeni orkester se snuje v društvu sv. Jožefa. Izvolil se je najprvo ožji odbor, sestojeci iz zastopnikov društvenih odsekov, ki bo nabral godbene moči. Kdor bi želel pristopiti k godbi, naj se zgledi do konca tega meseca ali pričetkom prihodnjega meseca pri gospodu trgovcu Petru Gregorec.

KNJIGOTRŽTVO.

Sadje v gospodinjstvu. Kratko navodilo o ravnanju s sadjem in o domačini uporabi z dostavkom o konserviranju zelenjadi. Priredil M. Humek, deželni sadjarski učitelj. Pojasnjeno z devetimi barvanimi prilogami in 40 slikami. 1912. Založilo in izdalo Sadjarsko društvo za kamniški politični okraj.

Ta knjiga je neprecenljive vrednosti. Žalibog, da naše ljudstvo ne zna ceniti vrednosti sadja. Sadje v gospodinjstvu bo gotovo mnogo pripomoglo do preprečanja, da se dajo iz sadja napraviti razne dobre in zdrave jedi in redilne pijače. Knjiga je sestavljena iz dveh delov. V prvem govori o sadnih plemenih, sestavinah, uničevalcih, o spravljajanju in vlaganju sadja. Drugi del govori o sadni uporabi, in sicer o sušenju sadja, o vkuhanem sadju ali kompotu, o izdelkih iz sadnega mesa (o sadni mezgi, marmeladi, omaki, sadnem siru), o sadnih sokovih (odcedkih) in sadnem združju, o brezalkoholnih sadnih pijačah in o sadnem kislu. Pridejan je dostavek o konserviranju zelenjadi. Knjigo krasi devet krasno barvanih slik raznih sadnih vrst. Vsaka naša družina bi morala imeti to knjigo.

Črnogorsko-turška vojska.

Boj za Skader.

Reuterjev urad poroča 17. t. m. ob 6. zvečer: V bojih med Crnogorci in Turki je nastal kratek premor. Crnogorci se zbirajo okoli Tuzija, da prodirajo proti Skadru. Turki so odpisali iz Skadra proti Črnogorcem močne vojaške oddelke. Sodijo, da se bo bila bitka na za črnogorsko armado neugodnem terenu. V slučaju, da bi ta bitka za Črnogorce neugodno izpadla, bi ne imeli hrbta zavarovanega, ker otežkuje jezero pri Humu zvezo s črnogorskim centrom. V Podgorico so od severne armade poslali 300 ranjencev. Čuti se pomanjkanje zdravnikov. Iz Rusije dohaja veliko darov za Rdeči križ. Prestolonaslednica Milica vodi osebno postrežbo po časniških bolnišnicah v Tuziju, kjer zdravijo ranjene Turke in Malisore. — Črnogorci, kakor se poroča iz Podgorice, nadaljujejo operacije proti Gusinju. Srednja kolona črnogorske armade prodira iz Tuzija proti Skadru. — Iz Carigrada se poroča, da med Skadrom in Porto še vedno obstoja telegrafna zveza. — Princ Mirko je odpotoval k generalnemu štabu Martinovića v Bar. Martinović se pripravlja za napad na Taraboš. Martinović poroča, da so Turki v bližini Taraboša presenetili tri črnogorske prednje straže in jih usmrtili.

Združitev severne črnogorske armade s srbsko armado.

Iz Podgorice poročajo: Severna črnogorska armada (Vukotić) bo prodirala naj-

Prehod v Tuzi, ki so ga Črnogorci zavzeli.

brže do Rožaja, ki ga namerava zavzeti, nato pa počaka akcij srbske armade. Med tem mora južna armada s pomočjo glavne Danilove armade osvojiti Skader. Črnogorska armada se združi s srbsko (sandžaška kolona) v približno 14 dneh. — Poročilo iz Carigrada trdi, da je najsevernejša kolona severne črnogorske armade preko Bjelopolja prodrla do Priepolja in se med Priepoljem in Plevljem vrše boji s turškimi četami.

Črnogorski prestolonaslednik v Stari Srbiji.

»Corriere delle Apuglie« poroča iz Podgorice: Prestolonaslednik Danilo je obiskal tiste kraje v Stari Srbiji, ki so jih zasedli Črnogorci. Povsod so ga navdušeno pozdravljali. Ko je 17. t. m. v glavnem stanu poročal kralju Nikolaju, mu je kralj rekel: Črna gora je ponosna nate in na tvoje vojake. Vojni poročevalci naj celemu svetu naznanijo, kako močno ljubijo Črnogorci svojo domovino in da je ravno tako velik njih heroizem in njih hrabrost.

Turška poročila o bojih s Črnogorci. — Isa Boljetinac padel?

Iz Soluna poročajo: Isa Boljetinac je štiri svoje sinove na čelu štirih arnavtskih vstaških čet odposlal na črnogorsko mejo. Črnogorci so bili vrženi iz vasi Elike, ki so jo arnavtski vstaši zažgali. Turško vojno ministrstvo obvešča, da so pri Gusinju zasedli Turki višino pri Zagrakiju, nato da so pa udri v Črno goro, kjer da so zasedli Polci. — Od drugod se pa izve, da se je Isa Boljetinac združil s srbsko kolono Žiković in se bori proti Turkom. — »Mali Journal« pravi v posebni izdaji, da je Boljetinac na srbskih tleh padel. Vest še ni potrjena.

Boji kolone ob Beranah.

Mohamedansko prebivalstvo na Belem Polju je pozdravilo črnogorskega kralja z brzojavno udanostno adresno. — V Beranu so ustanovili črnogorsko državno upravo. Operacije proti Plavi in Gusinju se nadaljujejo. Mohamedanski Arnavti iz Kugove se strastno bore proti Črnogorcem.

Vojska Srbov s Turki.

Srbsko-turški obmejni boji.

Srbske čete glavne armade so prekorale mejo in zavzele Zibevče (neposredno ob meji). — Iz Soluna poročajo: Turške čete prodirajo na več krajih v srbsko ozemlje. Pri Bilacu (?) se je srbska artiljerija energično ustavila, a se je morala umakniti. — Blizu Trsovišta (?) je boj ostal neodločen. — Iz Carigrada se poroča, da so turške čete pri Podnjevu začele z ofenzivo.

Srbi vdrl v Turčijo.

Iz Belgrada se poroča 18. t. m.: V V Turčijo sta vdrl dve srbski armadi, ena maršira proti Skoplju, kjer pričakujejo vsako uro spopada.

Srbi zasedli Zibevče.

Iz Belgrada se poroča: Neki srbski oddelek, ki je takoj, ko se je vojska napovedala, začel prodirati, je zasedel turško obmejno postajo Zibevče. Pričakujejo, da se vname te dni bitka pri Kumanovu. — Vranjska armada, ki ji poveljuje srbski prestolonaslednik, je zasedla Zhevac in Bujanovac. Turki so se umaknili. — Javorska armada, ki ji poveljuje Živković, se namerava združiti s Črnogorci. Srbski oddelki prodirajo proti Skoplju.

Srbska poročila o dosedanjih bojih.

Iz Belgrada poročajo 18. t. m. Dandaj se je o treh bojih poročalo, ki so za srbsko armado ugodno izpadli. Srbi so 17. t. m. pri Ropniku prestopili turško ozemlje. Streljalo se je do večera, ne da bi se bili morali Srbi umakniti. Pri Ristovcu so prekorali Srbi mejo in so prodirali 10 kilometrov daleč na Turško.

Bitka pri Podujevu.

Iz Soluna se 18. t. m. poroča: Bitka pri Podujevu se bje v velikem obsegu. Tako Turki kakor Srbi so ojačeni. Turki so odbili vse napade Srbov. Boj se bje zelo srdito. Srbi se baje pripravljajo, da v okolici Novega Pazara forcirajo mejo. Iz Carigrada se poroča, da so pričeli Turki pri Podujevu ofenzivo.

Boji ob sandžaški meji.

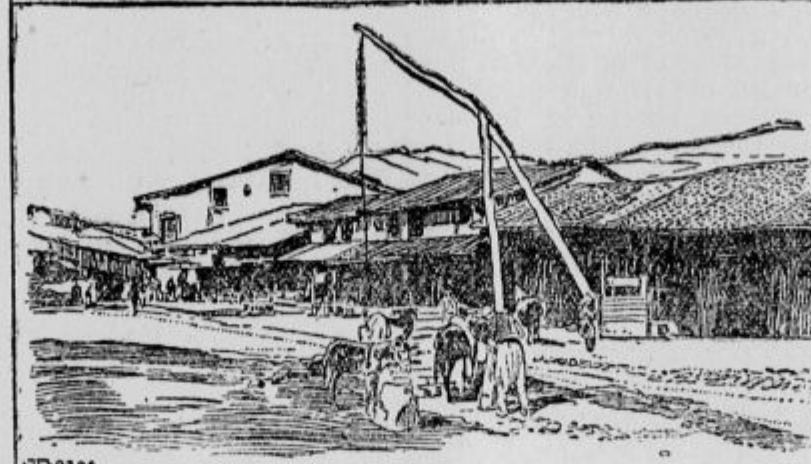
Iz Soluna se 18. t. m. poroča: Srbi so napadli turške prednje straže v Sandžaku in v Sjenici. Radi srbskega napada razjarjeni arnavtski prostovoljci so prekorali pri Prištini mejo in so po hudem boju vzeli Srbom več topov.

Srbski poraz pri Kuršumlju.

Iz Soluna 18. t. m. poročajo: Več tisoč arnavtskih prostovoljcev je vrglo pri Kuršumlju, ki leži jugozahodno od Niša, srbske vojake nazaj. Arnavti so Srbom več topov vzeli.

Turška ofenziva pri Prepolcu.

Iz Carigrada se 18. t. m. poroča: Turki so pri Prepolcu vdrl na srbsko zemljo. Srbi, ki so veliko ljudi izgubili,

Cesta v Tuziju.

so se morali umakniti. Turki so zasedli srbske kule in sosednje pozicije.

Turki nastopajo ofenzivno proti Srbom in Bulgarom.

Iz Carigrada poročajo 17. t. m. ob 11. uri 10 minut: Turškim armadam je ukazano napasti Srbe in Bulgare. »Berliner Zeit am Mittag« poroča 18. t. m. iz Carigrada: Ob srbski in bulgarski meji se od ranega jutra jutra bijejo hudi boji. Turki so pričeli ofenzivo. Vojaskeki urad poroča, da so pri Vranji Turki rpemagali Srbe, ki so se morali umakniti.

Srbska nota vevlastem.

Srbska vlada je izročila vevlastem noto, v kateri se med drugim izvaja, da vlade Bolgarije, Grške in Srbije niso mogle več prenašati trpljenja svojih rojakov v Turčiji in da so zato zahtevale uspešno nadzorstvo za izpeljavo takih preosnov, po katerih bi se obžalovanja vredna usoda kristjanov izboljšala in pomirilo prebivalstvo na Balkanu. Ker je Turčija brez povoda proti balkanskim državam mobilizirala in prekinila diplomatske zveze, so vlade Bolgarije, Grške in Srbije prisiljene, čeprav to obžalujejo, prijeti za orožje. Srbija, ki se nahaja zdaj v vojski s Turčijo, jo je formalno o otvoritvi vojske obvestila. Srbska vlada upa, da smoter vojske soglaš s koristmi vseh omikanih narodov. Kraljevska srbska vlada upa na simpatije prijateljskih narodov in vlade nujno poziva, da naj ji pri prevzeti težavni nalogi ne odtegnejo nevtralitete.

Navdušenje Srbov pospešilo mobilizacijo srbske armade.

Čez London se poroča iz Belgrada: Po mobilizacijskem načrtu bi morala biti srbska armada mobilizirana v 19. dneh. Navdušenje Srbov za vojsko je pa povzročilo, da je bila mobilizacija končana že 18. dan.

Bolgarsko-turška vojska.

Prvi obmejni boji Turkov z Bolgari.

(Glej našo razlago operacijskega načrta.)

Poročevalec »Presszentrale« v Berlinu brzojavlja iz turškega glavnega stana: Bolgarsko-turška vojska se je pričela v sredo z obmejnimi bojem ob orientalski železnici po dolini Marice. Turki, ki jim je poveljeval Mustafa paša, so prodirali. Vnel se je boj, ki je trajal do jutra. Ko so bili Turki ojačeni, so morali Bolgari svoje postojanke zapustiti. Bolgari so se umaknili v Karamanli. Turki so jih 20 km čez mejo zasledovali. Tudi pri Kirkilissu se je bil boj, ki je trajal štiri ure. Podrobnosti še niso znane. Turki nadalje iz Carigrada uradno poročajo: Pri Tomrašu in Karkasalu so vdrl Turki štiri ure daleč čez mejo,

da so razkropili bolgarske četaše. Posredilo se je razdreti bolgarsko železniško progo. — Nadalje se poroča: Bolgari koncentrirajo močne oddelke pri Kustendilu in pri Dubnici. — Iz Carigrada se poroča: Ob reki Arda (pritok Tundže) 70 km od Plovdiva, so napadli Bolgari turške sprednje straže. Boj je trajal do polnoči in se je 18. t. m. zjutraj nadaljeval. Bolgari so se umaknili, ko so bili Turki ojačeni. — Iz Skopelja se poroča, da so pričeli Bolgari napadati turške kule pri Palanki, Nalbendu, Pšepelerju in pri Tederetu. — Naš uradni brzojav poroča iz Carigrada 18. t. m.: Časniki (turški) poročajo, da so Turki prodrl prvo bolgarsko obrambno progo pri Temrašu in da marširajo proti Plovdivu (Filipopol). Iz Soluna se poroča: Bolgari koncentrirajo na jugozahodu pri Kustendilu in Dubnici močne oddelke. — V vseh teh slučajih gre za malopomembne predstražne boje.

Turki bombardirajo Varno?

Po neki še nepotrjeni vesti bombardirajo turške bojne ladje Varno.

Navdušenje za vojsko v Bolgariji.

Oklic bolgarskega cara, ki se je v tisočih izvodih razdelil med ljudstvo in ki so ga tudi po cerkvah prečitati, je Bolgare silno navdušil. Ljudje so plakali in se objemali. Po vseh hišah so razobesili zastave. Bolgarsko ljudstvo zna, da bje odločilna ura. »Smrt ali zmaga« je zdaj geslo vseh Bolgarov. Celot Bolgarijo preveva zavest, da se prične nov, slaven oddelek bolgarske zgodovine. Vsi trdno upajo, da se Bolgarom posreči uničiti zakletega sovraga krščanstva, Turka. Laški poslanik je izjavil o vtisu, ki ga je v Bolgariji povzročil oklic bolgarskega cara: Ne more se popisati, kakšen vtis je povzročil oklic. Navdušenje, ki mu ni enakega zgleda, jasno izraža močno zamaženo krščanskega bolgarskega naroda, ki govori, da zlomi jarem mohamedanskega trinoštva. Vsak Bolgar je prepričan, da ta vojska odločuje bodočnost. S klici: »Naprej z Bogom!« pričanja mala Bolgarija vojsko s turškim velikanom! — V celi Bogariji so po cerkvah 17. t. m. javno molili za zmago bolgarskega orožja. V Sredcu se je javnega bogoslužja v katedrali udeležila tudi bolgarska carica. Liturgiji je sledila propoved, v kateri je propovednik slavil zgodovinski značaj svetega dela kristjanov, ki so se zvezali proti mohamedancem, da osvobodijo svoje krščanske brate od turškega trinoga in da jim človeške pravice izbojujejo. Bog ne bo dopustil, da se križ polumescu ukloni! Bolgarska carica odpotuje na bojišče, da nadzoruje vojne bolnišnice.

Vojni poročevalci v Bolgariji odpotovali na bojišče.

Vojne poročevalce v Sredcu je pozvalo 18. t. m. k sebi bulgarsko zunanje

ministrstvo in jih obvestilo, da smejo takoj odpotovati v glavni stan.

Turki zaprli drugega tajnika bulgarskega poslaništva v Carigradu.

Carigradski listi poročajo, da so Turki zaprli drugega tajnika carigradskega poslaništva, ker je pred dnevi opazoval v San Stefanu turške vojaške transporte.

Rusija posodila Bulgariji 25 milijonov.

»Frankfurter Zeitung« poročajo iz Sredca, da je kljub vsem dementijem posodila ruska državna banka bulgarski narodni banki 25 milijonov.

Balkanski poslaniki odpotovali iz Carigrada.

Grški, bolgarski in srbski poslanik so s poslaniškim osobjem včeraj, 18. t. m., odpotovali iz Carigrada. Turčija je naročila provincialnim oblastem, da naj pozovejo srbske in bolgarske konzule v Turčiji, da jo morajo zapustiti.

Grško-turška vojska.

Tudi Grška napovedala Turčiji vojsko.

»Korespondenčni biro« poroča iz Carigrada 18. t. m.: Danes opoldne je izročil grški poslanik Gryparis turškemu zunanjemu ministru Noradungianu noto, ki napove Turkom vojsko. Noto izvaja, da ker otomanska vlada na identično noto treh balkanskih držav ni odgovorila, ker se je poostiril položaj vsled zaplenjenja grških ladij, srbskih municijskih transportov in ker se je po prekinjenju diplomatskih zvez kršilo mednarodno pravo, je grška vlada prisiljena, dasi to obžaluje, poseči za orožje in izjaviti, da se v tem trenutku (18. oktobra 1912 ob 12. uri opoldne) nahaja Grška v vojnem stanju.

Iz Aten poročajo 18. t. m.: Grška armada je začela danes zjutraj prodirati. Včeraj zjutraj so prečitati grški armadi v Tesaliji dnevno povelje in oklic prestolonaslednika Konstantina. Duhovniki so slovesno maševali, nakar so bili vojaki obhajani.

Krečanski prostovoljci dohajajo na Grško.

Iz Pariza se poroča: Iz Kaneje je odpotovalo na grškem parniku »Pinos« 800 vojakov krečanske milice s svojimi podčastniki na Pirej. Krečanska vlada jih ni mogla zadržati. Na Kreti še vedno nabirajo prostovoljce. Poleg že navedenih 800 vojakov krečanske milice se je vkrcalo v Kandiji še tisoč vojakov grške milice, ki se odpeljejo v Atene.

Grki vdrl na turško ozemlje.

»Agence Havas« poroča iz Vala: Dne 17. t. m. zjutraj so pri Elasoni prekorali trije grški polki turško mejo, ne da bi bili zadeli na sovražnika.

Prijetelji delavstva!

Prefekli teden je ravnatelj papirnice Lejkam v Vevčah pri Mariji Devici v Polju hotel popolnoma brez vzroka čisto samovoljno vreči na cesto pet delavcev, ki so že več let v tovarni, in jih prepustiti, potem ko jih je tovarna izžela in izrabila, bedi in lakoti. Ker ni hotel na večkratno prošnjo delavstva tega nečuvnega koraka popraviti, je bilo delavstvo papirnice primorano stopiti v stavko in se s tem rezkim orožjem zavarovati pred takim krivičnim postopanjem od strani nemškega velekapitalizma. To kruto ravnanje z delavstvom mora izzvati ogorčenost vsakega pravičnega človeka in zasluzi, da ga vsa slovenska javnost obsodi.

Vsled teh razmer je danes blizu 600 delavcev v boju za svoje delavske pravice brez kruha in prepuščeno vsem težavam brezposelnosti. Da se delavstvo pri tem usiljenem boju kolikor mogoče podpira in se mu s tem pripomore do pravice, se je sestavil v Ljubljani posebni odbor za pomoč stavkujočemu delavstvu, ki se obrača do vseh delavskih organizacij in prijateljev slovenskega delavstva z vljudno in nujno prošnjo za znatne denarne prispevke. Zdi se nam, da je dolžnost vsakega zavednega Slovenca priskočiti na pomoč in po svoji moči to delavstvo podpirati. Osobito, ker je stavko izzvalo vodstvo tovarne tudi iz drugih nagibov, predvsem razbiti krščanskosocialno slovensko organizacijo.

Vsi prispevki naj se pošljejo na blagajnika Lud. Tomažiča, uradnika v Katoliški Tiskarni, ali pa na tajništvo S. L. S. v Ljubljani z označbo namena poslanega zneska. Darovi se izkazujejo v »Naši Moči«.

V Ljubljani, 19. oktobra 1912.

Odbor za podporo stavkujočih delavcev v Vevčah.

Skader (Skutari)

Pismo iz Sofije.

Sofija, 17. oktobra.

Kocka je padla. Mlada, majhna Bolgarija je stopila v bojno areno, da se pomeri s svojim davnim smrtnim sovražnikom - tiranom Turkom. Tu ima stara Evropa zgled, kaj premore samozavest zdravega mladega naroda, četudi je majhen, zgled, koliko energije ustvarja krščanska in narodna zavest, združena s svobodoljubjem.

Od prvih dni svojega osvobodjenja se je Bolgarija pripravljala na sedanjí osodni trenotek, da končno dopolni svoje poslanstvo in osvobodi zadnjega brata sramotnega osmanskega jarma. Zares, čuditi se je treba Evropi, da ni videla mrzličnih priprav Bolgarske ali jim vsaj ni hotela verjeti in ni mislila na možnost resnega konflikta na Balkanu. Saj za Bolgarijo je bilo to še boljše, da se je mogla nemoteno pripravljati na končni obračun s Turkom. In treba reči, da je čas in sredstva dobro uporabila; vse svoje premoženje je žrtvovala za oboroženje, da, bala se ni niti dolgov in ta namen. Prihodnji dnevi pouče svet, ali se ji je priprava na to križarsko vojno obnesla ali ne, ali je kos silni nalogi, ki si jo je stavila.

Gospodarsko življenje je tu popolnoma ustavljeno. Ulice obvladuje vojaštvo, topovi, багаžni vozovi, ki v dolgih vrstah drdajo skozi mesto. Vojni avtomobili drve mimo tebe in po ulicah srečuješ častnike z resnimi obrazy, na katerih se riše notranje razburjenje, ki pretresa celo deželo. Nekaj sem opazil: Listi poročajo o radostnem, navdušenem razpoloženju mas; da, je navdušenje, toda ni pomešano z brezskrbno radostjo, marveč mu je prilite dober del tihe boli in skrbi. Naravno!

Zvečer, dne 14. t. m., sem opazoval, ko je po glavni cesti tik ob kraljevem gradu korakal polk vojakov — odhajal je na bojišče. Ljudstvo je z gorkimi vskliki pozdravljalo bojvnike in jim delilo darove. Toda na marsikaterem oknu je slonela blede žena in s solzami v očeh pčsiljala zadnji pozdrav odhajajočim.

Nekaj čisto posebnega je pogled na vojaško vežbanje macedonskih vstaških čet, ki so pribežale semkaj, krog 4000 po številu. Vežbajo jih seveda na najprimitivnejših vojaških ročnostih, in sicer na vojaškem vežbališču, ki se razteza zapadno od Sofije, na takozvani Vitoči.

Kralj je že odšel na bojišče. O načrtih generalnega štaba se ne izve niti pičice. Mladi, prijazni, visoko izobražena bolgarski častniki molče o vojnih zadevah kakor grob. Zunanji minister je vojnim poročevalcem s posebno noto »priporočil« vojaško molčečnost. Poročati smemo le o že izvršenih dejstvih, pa tudi o teh ne podrobno. Tako so nam dovolili poročati o dveh dogodkih, ki sta se pripetila dne 14. t. m. pri Ristovcu in napad 2000 Turkov na bolgarsko totnijo pri Plovdivu. To je vse, kar se je v zadnjih dneh dogodilo, vsa druga »vojna poročila« od tu so samo plodovi časnikarske fantazije.

NADVOJVODA RAJNER OBOLEL.

V Badnu pri Dunaju je obolel nadvojvoda Rajner, ki leži že od ponedeljka v postelji. Nadvojvoda se je prehladil na letalnem vežbališču, ko je divjal močan vihar. Vnela so se mu lahko pljuča, 17. t. mes. ga je nekoliko tudi mrzlica tresla. Zdravstveno stanje nadvojvode Rajnerja ni nevarno.

Dnevne novice.

Seja vrhovne uprave Hrvaške Stranke Prava. Člani vrhovne uprave Stranke Prava iz vseh hrvatskih zemelj sešli so se danes dopoldne v Ljubljani ob 9. uri dopoldne k seji. Posvetovanju prisostvujejo iz Hrvaške in Slavonije: Dr. Mile Starčević, dr. Vladimir Prebeg, dr. Josip Pazman, Cezar Akačič, prof. Segvič in Stjepan Zagorac; iz Dalmacije: Don Ivo Prodan, dr. A. Dulibić, dr. M. Drinković, dr. A. Sardić; iz Bosne in Hercegovine: dr. J. Sunarić, Gjuro Veselić; iz Istre: Dr. Matko Laginja. Razprava je trajala do 1. ure ter je pokazala popolno soglasnost v presojanju vseh aktualnih vprašanj. Posvetovanja se nadaljujejo popoldne ob 4. uri.

Vojska na Balkanu in »Slovenec«. »Slovenec« spričo dogodkov na Balkanu, ko se vojska še ni začela, ni delal nikake reklame, zdaj pa, ko se je vojska začela, zagotavlja občinstvo, da bo svojo častnikarsko dolžnost v polni meri vršil. Z ozirom na to, da se bodo bojni dogodki na obeh straneh pretiravali in izkrivljali, smo pri ureditvi naše poročevalske službe postavili za načelo, izogibati se takih senzačnih poročil, ki manjše dogodke slikajo za pomembne, kakor se zdaj opaža pri mnogih časopisih, ki obmejnimi bojem med

predstražami, iregularnimi četami in pojasnjevalnimi oddelki pripisujejo neprimerno važnost. Priobčevali pa bomo poročila od obeh strani, ne da bi jih po kaki tendenci prikrojili, tako da si bodo naši čitatelji lahko napravili objektivno sodbo. Lahko trdimo, da bo »Slovenec« o resničnih dogodkih najpreje in najtočneje informiran. Naš telefonski in brzojavni oddelk bo podajal točno sliko bojnih dogodkov po najnovejšem stanju, navajajoč obanem vir, da bo lažje mogoča presoja. Vojaške operacije bomo s strokovnjakške stališča ocenjevali in vojaško situacijo na obe strani pravično in objektivno naslikali, kolikor mogoče, kombinacije pa kot take označevali. Skrbeli bomo za dobre karte, za slike krajev, za slike bojnih dogodkov in odličnih oseb ter junakov. Z Balkana smo si preskrbeli zanesljivih poročevalcev; kolikor se zdaj da razvideti, bi se s takimi poročili, kakor jih objavljamo n. pr. iz Cetinja od našega posebnega izvestelja, vsak svetovni list lahko ponašal. Ugledni nemški listi so jih dali prevesti in ponatisniti, navajajoč kot vir naš list. **Občinstvo pa naj pridno posega po »Slovencu«, ga kupuje in naroča. Vsak dan bo tako za malo ceno vsak iz našega lista dobro, zanesljivo in nepristransko o vojni informiran.**

Prodajalci, ki žele prodajati »Slovenca«, naj se blagohotno po dopisnici javijo našemu upravništvu! Širite povsod »Slovenca«!

Sijajna zmaga S. L. S. v Knežaku. Pri občinskih volitvah v Knežaku so prodrli v vseh treh razredih možje S. L. S. V prvem razredu imamo večino 5, v drugem 78, v tretjem 72 glasov. To je naravnost sijajna zmaga, ker je Cucek-Česnikova stranka gotovo upala na zmago vsaj v prvem razredu. Terorizem liberalne stranke je bil hud, naši možje so pokazali svojo zavednost. Navdušenje pri naših možeh je nepopisno, ker so liberalci že pri prvotnih volitvah pogoreli, a pri sedanjih gotovo upali na zmago. Sinoči so v znak sijajne zmage švigale v Knežaku rakete v zrak, katerih mrtvi utrinki so padali na Cuckovo in Česnikovo hišo kot znamenja, da je pri nas Cucek-Česnikova zvezda za vedno ugasnila.

Slovenski turški generalni štab pri »Zarji« si vsak dan kaj novega izmisli, da bi boju balkanskih držav proti Turčiji označil za neupravičen, neutemeljen in za »zločin«, v čemer se popolnoma sklada z nazori turškega ministra za zunanje zadeve gospoda Noradunghian-paše. Leta 1853. je Karol Marx dejal, da bi ohranitev sedanjega stanja v Turčiji pomenila toliko, kakor če bi se hotelo »ohraniti mrtvega konja v stanju gnilobe«. Ker pa evropske velesile turško gnilobo res z vsemi močmi vzdržujejo, so balkanske države primorane si same pomagati, da krščansko prebivalstvo v Turčiji popolnoma v turški gnilobi ne propade. In ker se taka reč ne da z lepimi besedami doseči, morata govoriti puška in sablja. Osvobodjenje slovanskega prebivalstva iz azijskega barbarstva pa je tolike žrtve pač vredno in balkanske države so dokazale le veliko življenjsko energijo in mladostno idealnost, ko so za tak lep cilj meč potegnile. »Zarja« mora pač krščanstvo peklenško sovražiti, ker se danes iz krščanskega gesla, v katerem se zdaj vrši boj na Balkanu, norčuje, češ, da gre le za pohlep in sebičnost balkanskih kraljev. Zakaj v dobri veri »Zarja« tega pač ne more trditi. Jasnó je namreč, da gre na Balkanu odnekad za to, da krščanska kultura premaga osmansko, ki je največja rana na telesu Evrope. Socialne demokrate ravno to boli, da krščanska ideja — naj bo tudi v tem slučaju pravoslavna — še danes narode tako preveva, oživlja in vsposoblja za velika dejanja. To je najgloblji vzrok, da so se sodrugi postavili več ali manj sramežljivo na stran Turkov, oziroma »gnile mrhe«, kakor se je Karol Marx izrazil.

Stavka v Vevčah. Načelstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze je naročilo vsem svojim skupinam in plačilnicam, da naj pridno takoj nabirajo prispevke za stavkujoče vevško delavstvo in da naj prirede v nedeljo 27. t. m. ali pa še prej shode, na katerih se poroča o vzrokih stavke vevškega delavstva.

Narodnoobrambni Vestnik. Vseled velikega naloge je mogoče izdati »Narodnoobrambni Vestnik«, ki bo priobčil natančno poročila z občnega zbora »Slov. Straže« šele prihodnji teden.

Slomškova slavnost na novo-moški gimnaziji. V nedeljo, 13. t. m. se je na tem zavodu praznovala 50letnica Slomškove smrti na poseben slovesen način. V lepo okrašenih telovadnicah se je po službi božji polnoštevilno zbral učiteljski zbor in učenci zavoda. Spored slavnosti je bil kaj lepo izbran. Vrstili so se govori, petje in deklamacije. Nastopil je dobro izvežbani dijaški

zbor, s kakršnim se ne more kmalu ponašati kak drug zavod, ter je pod izkušenim vodstvom g. Hladnika prav dobro zapel par mičnih Slomškovih pesmi. Tudi deklamovalci, dijaki iz nižjih razredov so lepo rešili svojo oblogo. Prvi slavnostni govornik, profesor dr. Gorjanec, se je v daljšem govoru pčal s Slomškom kot literatom ter živo naslikal dobo, v kateri je Slomšek živel. Profesor dr. Ažman pa je podal plastično sliko Slomškovega domoljublja. Govornik je v svojem ognjevitim, v vsakem oziru dovršenem govoru, navduševal mladino za možavelikana, ki je svojemu narodu žrtvoval vse svoje moči. Prepričani smo, da je globoko zamišljen govor našel hvaležen odmev v nežnih srcih nadebudnega dijaštva. Naj bi bil naši mladini veliki škof Slomšek vzor Slovenca!

To so junaki! V Ameriko je pobegnil načelnik škofjeloških sokolov Pristov iz strahu pred vojaško suktnjo. Letos je bil potrjen in bi moral zadnje dni iti k vojakom, a strahopetnost in strah pred redom sta povzročila, da je par dni prej pobegnil v Ameriko. To so junaki in patrioti! Loški sokoli ga bodo hudo pogrešali. Prej so ga kot svetovno čudo kazali po svetu, na primer v Turinu, Pragi itd. kot najboljšega telovadca, zdaj bo pa v Ameriki nastopal kot vzor - junak! Kaj če še drugi sokoli in sokolice za njim polete preko morja! Škode ne bo.

Poizkušen samoumor. 42 let stari brivski mojster v št. Vidu nad Ljubljano, Bernard Doležal, si je danes radi hišnega prepira v vinjenosti trikrat z britvijo prerezal vrat. Doležal se nahaja sedaj v deželni bolnici.

K umoru v Dobrépoljah. Preteklo nedeljo sta dva dobrépoljska fanta napravila veliko hudobijo: na javni cesti sta umorila popolnoma nedolžnega človeka, enega najuglednejših naših mož! Po vsem tem bi kdo sodil, da so dobrépoljski fantje sami ubijavci. Liberalno časopisje je kar hlastnilo po tej klobasi: v revirju Jakličevem in Orehkovem se to godi! Toda običala bo v želodcu! Kdo sta namreč morilca? Eden je Anton Pavlič iz Podgore vulgo Fovc, hud sovražnik Marijine družbe in Orla, po celi fari znan pretepač. Ko so se našli in krški Orla vračali s zadnjega tabora v Vel. Laščah, jih je v gostilni na dobrépoljskem kolodvoru psoval in jim grozil z odprtim nožem, češ »nocoj bodo še vsi čreva v ruti domov nesli«. In »Narode« pravi, da je Pavlič klerikalec! Drugi, ki je tudi osumljen umora, je A. Šporar iz Kompolj. Ta je bil res par mesecev v Marijini družbi, toda že letošnji predpust je bil zaradi popivanja in plesa iz družbe izključen. Pomisliti treba, da dobrépoljska Marijina družba šteje okrog 280 članov; če se pri tolikem številu vtihotapi v stajo tudi kaka garjeva ovca, je razumljivo. Šporar torej že dobrega pol leta ni bil več v družbi in je v tem času zašel v družbo Pavličevo, ki je rad zbiral okrog sebe fante, ki niso bili v nobeni organizaciji. Mi pa lahko z mirno vesijo trdimo, da so malokje fantje tako dobri in krščansko zavedni, kakor ravno v Dobrépoljah. Kar je vernih, krotkih in čistih src, gre z nami in za nami — in teh je ogromna večina, kar pa je posurovelega, versko brezbriznega, pijanosti in ponočevanju vdaneга, gre pa tuči svojo pot in se pogreza bolj in bolj. In to je bil Pavlič in njegova kompanija, med katero spada tudi tisti Zabukovec, svak enega najzagrizenejših liberalcev, ki je bil pred kratkem izdril orožniku bajonet in bil kaznovan s štirimesečnim zaporom. Pogreb umorjenega Drobniča je bil nadvse sijajen. Udeležila se ga je šolska mladina, Orla in Marijina družba z zastavami in veliko tujega in domačega občinstva; moški zbor je zapel pri mrtvašnici, v cerkvi in na grobu; poslovil se je pri odprtem grobu od nepozabnega rajnika kaplan Orehek. Obdukcija je pokazala, da sta bili dve rani, na stegnu in na prsih, smrtni. Umril je Drobnič na zunanem in notranjem izkrvavenju. Ker so bile vse tri rane na levi strani, se domneva, da je bil morilec en sam. Ljudstvo sodi, da je bil to Pavlič. — Kaj pa naši domači liberalci? Človek bi ne verjel, ko bi ne bilo tako bridko res! Znano je, da je bil Drobnič eden prvih mož S. L. S. v tem kraju. In kako se je izrazil eden prvih tukajšnjih liberalnih poglavarjev? »Eden je že šel, zdaj pa...« Ti brezsrčni ljudje torej nekako privlačijo Drobniču, da je moral umreti! Da vas sram, ni liberalne lijenosti! Končno naj še omenimo, da je glavni krivec, da je prišlo do te grozne nesreče, pijača in pa — kakor povsod drugod — zakotne oštarije, kjer se poizkušajo toliko mladih ljudi. Ali res ni postavbe na svetu, ki bi razgnala te satanove brloge?! Ta dva fanta imajo oštarije na vesti, kjer se ne gleda na policijsko uro, se daje pijača že pijanim ljudem, se toči do štirih zjutraj in še dalje, kjer se pleše brez licence, se shajajo fantje in dekleta brez nadzorstva. Postava, kje si že vendar enkrat?! Keliko žrtev bo še treba?

Ljudsko šolstvo. Imenovani so: Franc Trošt, Hrušica; Ivan Tavčar, nadučitelj, Brdo; Pavla Dežman, Gorje; Adela Martinc in Viljem Mazi, Dobrepolje; Friderik Sadar, Koroška Bela; Maks Kalan, nadučitelj, in Marija Pelško, Nadanje selo; J. Pirnat, nadučitelj, Mokronog; Albin Lajevce, Mirna; Aleksander Jeločnik, Kristina Sattler in Marija Rajer-Babnik, št. Vid pri Ljubljani; Marija Uršič, št. Vid pri Vipavi; stalno se vpokoji nadučitelj Štipko Jelenec na Dvoru; na Logu se ustanovi dvorazrednica. Stalno se upokoji Apolonija Dolinšek. Šestrazrednica z vzporednicami se ustanovi na Jesenicah; pri stavbi se je ozirati tudi na možnost gospodinskega pouka. Štiri-razrednica se ustanovi v Tržišču.

Društveno telovadjenje v šoli. Po odloku učnega ministrstva, ki se je postavilo na stališče, da so lokalni faktori, ki ljudsko šolo vzdržujejo, poklicani, da dovoljujejo ali zabranjujejo rabo šolskega poslopja, v kolikor ni na škodo šoli sami, se dovoli Sokolu I. in II. raba ljudskošolskih telovadnic v Ljubljani, ženskemu telovadnemu krožku in Ljubljani se uporaba telovadnice na II. državni gimnaziji in Sokolu v Idriji raba realčne telovadnice ne dovoli.

V konkurzu je trgovec Jož. Tomšič v Ilirski Bistrici.

Samoumor 70letnega moža. Iz Kamnika poročajo, da so našli pri Prevohah obešenega 70 let starega delavca Luko Ravnikarja iz Prevalj. Vzrok samoumora: revščina.

Na potu iz gostilne umrl. Te dni okoli 8. ure zvečer je posetil Ignacij Grašič, 55 let stari čevljar v Seničnem, Bajdovo gostilno. Tam je popil par čaš vina in osminko žganja, nakar se je podal okoli 10. ure domov. Gostilničar mu je še posvetil do ceste, na kar se je ta podal v temoti v svoje stanovanje. Kmalu potem začuje Ribnikarjeva hči neko vpitje in klicanje na pomoč. Takoj je opozorila na to vpitje svoje stariše. Kmalu so našli Grašiča v vaškem koritu v vodi na ustih ležati. Doglalo se je, da je ponesrečen že dalj časa bolehal na srčni napaki in ni izključeno, da je vsled novega napada iskal polajšanja pri vodnem koritu, a ga je dohitela smrt.

Žganje uničilo mlado življenje. Pretečeni torek zvečer je pri posestniku Francetu Zagorcu pilo več mladih fantov, starih od 14 let naprej, žganje, med njimi tudi Janez Tomšič, 14letni Ocepkov rejenec v Gornjem Ravneku. Okoli pol ene ure ponoči se je napotil Tomšič vliče temu, da so mu tovariši prigovarjali, da naj ostane, proti domu, a on se je izgovarjal, da mora iti domov, da se mu mudi. Reče je pa v svoji zmedenosti začel na vozno pot, odkoder izvažajo kmetje na Ravne. Ta pot neha med skalovjem, in tako je revež padel iz višočine kakih 100 metrov. Jakob Dežman, cerkovnik iz Kašče, ga je našel popolnoma razbitega in mrtvega med skalovjem. Tako je zopet žganje uničilo mlado življenje.

Afera Radwan-Odilon. Poročali smo, da je bil na Dunaju aretiran najnovejši soprog Helene Odilon, Kazimir Radwan, s katerim se je Odilonka, ko se je ločilo od Pečiča, poročila v Londonu. Sedaj o tej aferi poročajo: Odilonova nastala se je v Selcih pri Cirkvenici, a Radwan, ki se je izdajal za doktorja medicine, je imel sanatorij za zdravljenje s hipnozo. Oblasti v Cirkvenici so dognale, da Radwan nima doktorata in da od bolnikov dobiva honorar, o katerem pravi, da ga dobiva kot honorar za zdravljenje, po drugih obdolžitvah pa je Radwan velike honorarje in dragocenosti izvajal od bolnikov potom hipnoze. Oblast je odločila, da Radwana aretira. Ko je Radwan to čul, je pobegnil z avtomobilom skupno z Odilonko, a na Dunaju je bil aretiran. Odilonova je pozvala na Dunaj zagrebskega odvetnika dr. Dečaka, ki pa na Dunaju ni mogel nič opraviti. Nekateri mislijo, da je tudi Odilonova hipnotizirana. Radwan ima še neko drugo afero. Od nekega zagrebskega trgovca je kupil avtomobil za 5000 K na obroke, neplačani avtomobil je pa Radwan prodal nekemu zagrebskemu odvetniku. — Z Dunaja poročajo, da so Radwana večeraj izpustili iz preiskovalnega zapora, postopanje proti njemu pa nadaljujejo.

Ponesrečila je v gozdu dne 16. t. m. Marjeta Potočnik z Vrhnike. Šla je nabirat praprot, padla preko skal ter se nevarno poškodovala na glavi. Ležala je cel popoldne in celo noč nezavestna v gozdu. Šele naslednje jutro so jo dobili vso premrazeno, še živo v gozdu. Zavedla se ni več. Umrila je 17. t. m.

Tiskarski škrt. Na drugi strani današnje številke lista se je urinilo nekaj tiskarskih pogreškov, ki naj jih bralci sledeče popravijo. Str. 2., kolona 2., odstavek 2., vrsta 14. »je poslal princa Evgena« (ne Evgna), vrsta 22., izgube (ne zigube), vrsta 35., Zinkeisen (ne Zinkeissou). Citat Rousseta se glasi ta-

ko-le: »Turška država se mora zahvaliti za svoj ostanek zavisti in sebičnosti nekaterih držav, ki v resnici ne žele toliko njenega razpada... Str. 2., kolona 2., odstavek 3., vrsta 9., je treba letnico 774 zamenjati s 1774; vrsta 20. »Kaunitz« (ne Kaurnitz).

Telefonska in brzojavna poročila.

BOLGARSKO PRODİRANJE.

Sofija, 19. oktobra. Vest, da so bolgarske čete glavne armade prekoračile mejo in se polastile Kum Kaleja, 7 kilometrov od meje na cesti proti Mustafai-paši, se potrjuje.

Budimpešta, 19. oktobra. »Pester Lloyd« poroča iz Sofije: Bolgarska armada (I.) je zavzela 8 km zahodno od Mustafai-paše ležeči kraj Kurtkale (Kumkale?) ter marširala vanj z godbo. Turška garnizija je kraj že prej zapustila. Turki so izgubili 1 oficirja in 3 moše. Bolgari so imeli 12 ranjenecv, katerim je prestolonaslednik Boris v lazaretu podelil hrabrostno medaljo. —

BOLGARI ZAVZELI MUSTAFO - PAŠO.

Sofija, 19. oktobra. 2 bolgarska bataljona sta zavzela Mustafai-pašo. (Važna postojanka proti Jedrenju.)

TURKI VPADLI NA BOLGARSKO?

Carigrad, 19. oktobra. »Alemdar« poroča, da so turške čete skozi Mustafai-pašo vdrlle do Karabunafja (nad Trnovom ob pritoku Marice — jako daleč), bolgarske čete porazile, jim velike izgube prizadele in jih vrgle nazaj.

USPEHI II. BOLGARSKO - (SRBSKE) ARMADE.

Dunaj, 19. oktobra. »Slavia« poroča, da se je tudi od Küstendila in Dubnice začelo prodiranje proti Skoplju.

Sofia, 19. oktobra. Sklepati po grmenju topov, ki se čuje v Küstendilu, je druga bolgarska armada tudi že prelaze v Rilo-gorovju prekoračila in se zapletla v boj s Turki.

Sofija, 19. oktobra. Bolgarske čete II. armade so zasedle kraj Earkova severno od Džume.

FINANČNO STANJE BOLGARSKE.

Sofija, 19. oktobra. Bolgarski brzojavni urad dementuje zadnje dni razširjene vesti, da se Bolgarija nahaja v slabem finančnem položaju; moratorij velja le za zasebnike, država bo pa svoje obveznosti redno izpolnjevala. Odplačila, ki zapadejo do meseca maja 1913., so pokrita z vlogami, ki so depnirane v inozemskih bankah.

× × ×

KAJ JE S PRIŠTINO?

Dunaj, 19. oktobra. Iz Beograda se oficijelno poroča, da so vse vesti o prodiranju srbske armade neresnične in da je srbska armada prodiranje šele danes zjutraj začela. — V nasprotju s to vestjo so mnoge privatne vesti o zavzetju več turških krajev ter vesti »Neues Wiener Tagblatt« iz Beograda, glasom katere je 2. infanterijski polk pod podpolkovnikom Stefanom Milovanovićem zavzel Prištino, ne da bi na letel na resen odpor. — Spričo tega je treba počakati še točnejših obvestil.

PODROBNOSTI GLEDE PRIŠTINE.

Belgrad, 19. oktobra. Vest o padcu Prištine se tudi uradno ne potrjuje. Pred Prištino so, kolikor je dozdaj znano, srbske predčete, armada sama, tako glavna kakor ona na desnem krilu (smer Priština) se nahaja 20 km preko meje na turški zemlji.

SRBSKO PRODİRANJE NA TURŠKO OZEMLJE.

Belgrad, 19. oktobra. Srbske čete so na več krajih turško mejo prekoračile. Pri Mrdarju so imeli glasom poročil Turki 290 mrtvih. Srbi so jih zasledovali in zavzeli utrjeni kraj Podujevo. Imeli so pri tem 11 mrtvih in 43 ranjenih. Zdi se, da so to one čete, ki prodirajo na desnem krilu srbske glavne armade pri Prištini. Vest, da je Priština, ki je sicer jako blizu meje, od srbskih čet zavzeta, se dozdaj še ne potrjuje, pač pa po poročilih iz Vranje skušajo Srbi, ki so na desnem krilu glavne armade, Prištino obiti in se polastiti ceste, oziroma proge v Kačanik (proga Skoplje—Mitrovica), da tako varujejo desno krilo glavne armade, ki ima namen proti Skoplju korakati. — Od glavne moravske armade se poroča, da je zavzevši Zibevče in Bujanovce nastopila ob železniški progi pot proti Kumonovcu.

PODROBNOSTI O SRBSKEM PRODİRANJU PO DRUGEM VIRU.

Belgrad, 19. oktob. Glavna armada pod poveljstvom prestolonaslednika Aleksandra in šefom generalnega štaba Bojovića je zavzela Zibevče. Druga armada pod Jankovićem je prekoračila mejo pri Topolovcu in je zavzela Po-

dujevo. Armada pod Živkovićem je okupirala Kule pri Treski, Lekvici in Ravnici. Srbi so napredovali na turškem ozemlju za 15 km. — Bitke pri Kumanovo (glavna armada) se pričakuje v dveh, treh dneh. — Boj pri Mrdarju je trajal do večera. Na srbskem ozemlju so pobrali 290 mrtvih Turkov.

Dunaj, 19. oktobra. »Slavia« poroča: Ena srbska kolona prodira čez Javor proti Sjenici, druga skozi Mrdar proti Prištini, tretja po Raški proti Novipazarju, četrti iz Ristovca proti Skoplju (glavna). — Pri Mrdarju je bil krvav boj. Srbi so turške kule razrušili, predstraža srbske kolone iz Mrdarja je baje že pred Prištino. Na železniški progi Ristovac—Skoplje so Srbi okupirali progo do tretje postaje na turških tleh. Vest, da so Iso Boljetinac bojuje s Srbi, se potrjuje.

TURŠKE BANDE VDRLE V SRBIJO.

Niš, 19. oktobra. Turške bande so jugozahodno od Kniževca na srbsko ozemlje vdrle, tri vasi opustošile in več ljudi poklale.

POROČILA O TURŠKIH USPEHII OB SRBSKI MEJI.

Carigrad, 19. oktobra. Turške čete so prekoračile srbsko mejo tudi pri Banički. Srbi so zbežali. — Turki oblegajo Kuršumlje. Srbi imajo velike izgube, Turki so jih nekaj tudi vjeli.

OFICIJELNA TURŠKA POROČILA O OBMEJNIIH BOJII S SRBI.

Carigrad, 19. oktobra. Turške čete, pomnožene z Albanci, so pri Podivi in Kupovniku napadle Srbe in jih vrgle nazaj. Turške čete so prekoračile mejo pri Banički in prodrli do Kuršumlja na srbskih tleh. Srbi so imeli velike izgube. Turki so vjeli 1 srbskega častnika in več vojakov.

VOJNA PROKLAMACIJA KRALJA PETRA.

Belgrad, 19. oktobra. Včeraj popoldne se je objavil vojni manifest kralja Petra. Kralj izjavi, da je položaj Srbije vsled sovražnega nastopanja Turčije postal nezdoljiv. Kralj opozarja zlasti na Staro Srbijo, historično zibelj srbske države. Turčija je Staro Srbijo vedno stiskala in položaj se tudi po berlinski pogodbi ni izboljšal. Ljudstvo se iz Stare Srbije izseljuje, Turki prebivalstvo potujčujejo in barbarsko z njim postopajo, novi režim pa je celo hotel Srbe gospodarsko uničiti. Srbija je prisiljena zagrabiti za orožje za osvobodilno vojsko. Manifest garantira Albancem popolno svobodo in enakopravnost s Srbi.

ADAM PRIBIČEVIĆ VOJNI KORESPONDENT.

Zagreb, 19. oktobra. Glavna oseba v »veleizdajniškem« procesu Adam Pribičević je odpotoval kot vojni poročevalec v glavni stan srbske armade.

PODROBNOSTI IZ SRBIJE.

Belgrad, 19. oktobra. Te dni je prišla v Belgrad nova pošiljatev brzo-strelnih pušk, ki so se takoj razdelile onim vojakom, ki so bili oboroženi z berdankami. — Vplačevanje davkov v Srbiji se redno vrši, čeprav je eksekutivno pobiranje davkov uradno ustavljeno. V zadnjih desetih dneh je belgrajski davčni urad prejel na davkih 30.567 dinarjev.

BODOČA BOLGARSKO - SRBSKA UNIJA?

Sofija, 19. oktobra. Glasilo bolgarske vlade »Blgarija« priobčuje naredbo finančnega ministarstva, da se ima srbski denar po vsej Bolgarski sprejemati v polni vrednosti ter pristavljati, da je ta vest med bolgarskim narodom vzbudila splošno radost, ker se smatra to za prvi korak k bodoči srbsko - bolgarski uniji. O srbsko - bolgarski skupnosti govorita tudi medsebojna brzojavna pozdrava srbskega in bolgarskega predsednika odbora za gospodarsko zblizanje Srbije in Bolgarije.

× × ×

TURŠKI USPEHI NA ČRNOGORSKI MEJI.

Carigrad, 19. oktobra. Turki so zasedli na severozapadu ob črnogorski meji Veliko.

OPERACIJE ERSAD-PAŠE.

Solun, 19. oktobra. Poroča se, da ima Ersad-paša na razpolago 15.000 mož. S temi se hoče postaviti nasproti koloni princa Danila in preprečiti združenje s kolono Martinovića.

ALBANSKI V VOJSKO ZA TURČIJO.

Carigrad, 19. oktobra. Albaneški šef Jussuf poroča, da so vsi Albanci na bojišče prikorakali.

× × ×

POSLANICA GRŠKEGA KRALJA.

Atene, 19. oktobra. V grški zbornici se je danes prebrala posebna posla-

nica kralja. Kralj pravi, da je sveta dolžnost grške države za domovino in zaslužnjene brate se zateči k orožju in storiti konec mnogoletnemu trpljenju kristjanov na Turškem ter jim priboriti svobodno izvrševanje človeških pravic. Vojska na kopnem in mornarica se popolnoma zavedati svoje naloge v boju za narod in krščanstvo. Zaupamo v pomoč božjo v borbi za civilizacijo Živela Grčija! Živel narod! Kraljeva poslanice se je z nepopisnimi ovacijami sprejela na znanje.

BOJNI NAČRT GRŠIJE.

Atene, 19. oktobra. Prvi kor pod prestolonaslednikom Konstantinom prodira proti Elassoni in se je že s Turki v boj zapletel. Drugi del armade koraka v direkciji Gravena. — Epirska armada ima povelje pasirati reko Asto in prodirati proti Janini. — Grško brodogeje je odplovalo 17. t. m. ponoči z zapечатimi povelji. Baje bo križarilo okoli Dardanel.

GRŠKI VPADI.

Atene, 19. oktobra. Grške čete so napadle Meluno in Purnar Tepe ter otvorile nanje ogenj.

GRŠKO DOMOLJUBJE.

Atene, 19. oktobra. Aleksandrijski Grk Kazulis je poslal grški vladi 100.000 draham za spodnjo obleko vojakov. Če bo treba, bo vsoto podvojil. Neki drug neimenovan grški domoljub je daroval 100.000 draham, da se vojakom nabavi nočnice.

GRŠKA NA MORJU.

Atene, 19. oktobra. Mobilizacija Grške na morju je dovršena in ima Grška 26 za boj sposobnih vojnih ladij. Mobilizacija na suhem se pa jako vleče, ker Grški primanjkuje konjev in drugih prevoznih sredstev. Treba bo glasom časopisja še 10—14 dni, predno bo Grčija na suhem končno mobilizirana.

× × ×

RUSI ZA BALKAN.

Moskva, 19. oktobra. V Moskvi se je kakor leta 1876 sestavil poseben slovanski odbor, ki bo vodil vse akcije v korist balkanskih Slovanov. Na čelu odbora stojita bivša predsednika dume: Gučkov in Homjakov. Odbor je med drugim sklenil, da se zbiražo prostovoljske čete pod imenom: »Združena slovanska vojska«. Sprejemanje prostovoljcev je poverjeno srbskemu arhimandritu Mihajlu. — Črnogorski metropolit Mitrofan je v »Ruskem Slovu« objavil oklic na ruski narod, v katerem opisuje položaj kristjanov pod polumesecem in poziva na pomoč za tiste, ki gredo v boj. — Peterburško slovansko dobrodelno društvo je za prvo pomoč določilo 40.000 rubljev. Predvsem se bo organizirala pomoč za ranjence; odpošlje se obleka in obuvala. Milodari se bodo pobirali tudi po cerkvah. Prva je prispevala za Balkance princežinja Jelena Petrovna.

Peterburg, 19. oktobra. Z ozirom na veliko materialno bedo v Črnigori je brat bivšega ministrskega predsednika, Stoly-pin, izdal oklic za denarno zbirko za Črnogorje. — V ponedeljek je odšel poseben vlak Rdečega križa v Črnogoro. — Jutri odideta dva vlaka z lazaretno opravo proti Srbiji in Bulgariji.

Moskva, 19. oktobra. Slovanski komite je objavil oklic na rusko javnost in sklenil zbirko v svrhu sanitetne in zdravniške pomoči balkanskim armadam.

Peterburg, 19. oktobra. Oddelek usmiljenk Elizabetnega društva je odšel v Bar.

× × ×

TURČIJA NAJAME POSOJILJO. — PREPOVEDAN IZVOZ IZ TURČIJE.

Carigrad, 19. oktobra. Sultan je pooblastil vojnega ministra, da sme najeti 136 milijonov frankov. — Neka ameriška banka ponuja Turčiji na posodo 10 milijonov funtov. — Turška carinska oblast je prepovedala izvažati žito, ječmen, oves, koruzo, moko, fižol, riž, slamo, krmila, krompir, govejo živino in kostrune iz Rumelije, iz dežel ob Marmorskem, Sredozemskem in Črnem morju od 17. t. m. nadalje.

× × ×

RUMUNIJA OFICIJELNO PROGLAŠA NEVTRALNOST.

Sofija, 19. oktobra. Rumunija je vele-vlastem in balkanskim državam oficijelno notificirala svojo nevtralnost in obenem dementirala vest o mobilizaciji. Ta korak je v Sofiji izzval veliko zadovoljstvo in more Bulgarija zdaj svobodno razpolagati z divizijami, ki so dozdaj čuvala mejo ob Rumuniji.

× × ×

AVSTRIJA IN RUSIJA.

Avstrija in protiaustrijski izgredi v Kijevu. — Sazonovo stališče omajano. — Sazonov naslednik. — Avtonomija Makedonije. — Rusija poziva k orožju rezerviste.

Peterburg, 19. oktobra. »Reč« je poročala, da je ruski zunanji minister Sazo-

nov 17. t. m. ruskemu ministrskemu svetu poročal, da je mir kljub vojski na Balkanu zagotovljen in da se Rusija vojske ne bo udeležila, ker se je posrečilo odvrti Avstrijo, da ni agresivno nastopila, kar je v obrambo svojih koristi na Balkanu name-ravala. Na Dunaju so radi poročila »Reči« zelo neprijetno zadeti in »poučeni« krogi izjavljajo, da poročilo »Reči« ni resnično. — V Peterburgu se trdi, da očitajo Sazonovu njegovi nasprotniki, da so ga na njegovem potovanju v Evropi varali in da bo zato Kokovcev Sazonova najbrže žrtvoval. Kot Sazonov naslednik se je že imenoval ruski poslanik v Tokiju, Maleski Malevič, proti kateremu pa zelo spletkarijo, ker je rojen Poljak in katoličan. Če Sazonov res pade, mu najbrže sledi Witte. — Radi kijevskih protiaustrijskih izgredov je avstro-ogrski konzul v Kijevu prosil avstrijsko poslaništvo v Peterburgu, da naj posreduje, da se demonstracije ne obnove. — Francija dela zdaj na to, da se dovoli samouprava Makedonije in upa tako balkansko vojsko prekiniti. — Rusija je pozvala pod orožje vse v Varšavi bivajoče rezervnike, ki služijo pri polkih v notranji Rusiji.

PROTIAVSTRIJSKA DEMONSTRACIJA V KIJEVU.

Berolin, 19. oktobra. »Vossische Zeitung« poroča, da so gališki listi v svojih poročilih o protiaustrijski demonstraciji v Kijevu pretiravali. Demonstriralo se je, kakor »Vossische Ztg.« poroča, takole: Več sto bulgarskih, srbskih in črnogorskih rezervnikov, ki so bili k svojim armadam pozvani, je korakalo v spremstvu ruskih dijakov na kolodvor. Ko so korakali mimo avstro-ogrškega konzulata, so pričeli klicati »pfuj« in peti. Konzulat ni bil poškodovan, če so se metali kamni, ni bila nobena šipa ubita. »Vossische Ztg.« piše, da Avstro-Ogrska nima povoda, diplomatskim potom intervenirati, ker demonstranti zastave tudi niso mogli zažgati, ker ponoči zastava ni bila razobešana.

POLJSKA SOCIALNA DEMOKRACIJA PROTI RUSIJI.

Lvov, 19. oktobra. »Gazeta mieczar-na« in drugi listi poročajo iz Varšave: Osrednji odbor poljske socialno-demokratske stranke je izdal zadnje dni dva oklica, ki so se povsod po Ruskem Poljskem razdelili. Prvi oklic poziva prebivalstvo Ruske Poljske, naj prebivalstvo v slučaju vojske nastopa simpatično nasproti sovražniku Rusije. Drugi oklic pa delavstvo poziva, da naj v slučaju vojske Rusije s kako drugo državo vse stori, da se onemogočijo vojaške priprave Rusije na Ruskem Poljskem. Delavstvo naj razdira brzojavne zveze, železnice; vojaki naj dezertirajo. Sovražnik naj se pri prodiranju vsestransko podpira.

VAŽEN SESTANEK.

Rim, 19. oktobra. 22. t. m. se v Pizi sestaneta laški in avstro-ogrski zunanji minister ter nato odpotujeta k laškemu kralju v San Rosore.

STANJE NADVOJVODE RAINERJA.

Baden, 19. oktobra. Bulletin, izdan opoldne, pravi, da je stanje nadvojvode stalno zelo resno. Vnetje na desni strani pljuč se razširja. Temperatura 37. Nadvojvoda je pri zavesti in zavziva nekoliko tekoče hrane.

AFERA »BALKAN«.

Zagreb, 19. oktobra. V aferi posmrtno zadruga »Balkan« je zaprt tudi dr. Sachse.

Štajerske novice.

Š Liberalni listi. Maribor. V vseh liberalnih listih je bilo naznanjenje, da se jutri dne 20. t. m. v našem Narodnem domu ustanovi napredno politično društvo »Maribor«. Toda na vabilih, ki se pošiljajo našim somišljenikom, je beseda »napredno« izginila in na nje mesto stopila »narodno«. Med narodnostjo in liberalnim naprednja-

Bolezen oseb, ki mnogo jedo: Za odstranitev zgnjetenega droba, posebno pri lenem načinu življenja, se predpisuje zavžiti zjutraj na tešče pol kozarca Budimpeštanske Franc Jožefove grenčice, nekoliko pogrete, potem pa napraviti pošten izprehod. Vsled povečanega gibanja čreves, ki jo provzroči naravna Franc Jožef-ova grenčica, kri v spodnjem delu telesa hitreje kroži, kar ima za posledico, da izginejo neprijetni pojavi, bolnik pa ima počutek kot bi ozdravel po dolgi bolezni. Priporočano od »Lancet«, »British Medical Journal«, »Canadian Journal of Medicine« in mnogih drugih uglednih strokovnih časopisov Angleške in Amerike. — Dobiva se v lekarnah, drožerijah in prodajalnah rudninskih voda.

štvom pa je vendar velik razloček. Po ovinkih se hočejo zopet liberalci vtiho-tapiti med naše ljudstvo.

§ **Zmagaj.** Pri občinskih volitvah v Rečici v Savinjski dolini je zmagala v vseh treh razredih S. K. Z. Liberalcem se slaba godi po Savinjski dolini.

§ **Zborovanje Zveze slovenskih odvetnikov.** Mari bor. Tuaki se vrši jutri dne 20. t. m. v Narodnem domu zborovanje Zveze slovenskih odvetnikov. Kakor slišimo, vlada med obmejnimi odvetniki nevolja proti Zvezinemu odboru, ker ni izpolnjeval svoje naloge. Koroške slovenske odvetnike in njihov boj za jezikovne pravice je pustila Zveza popolnoma na cedilu.

§ **«Sloga» seje neslogo.** Ptuj. Ker so slogaši nesposobni za zidanje, zato so se z vso silo vrgli na podiranje. Odkar ima Šegula glavno besedo pri »Slogi«, je list poln najgrših napadov na našega državnega poslanca Brenčiča. Zadnja številka prekaša celo »Stajerc«. Boj proti nemškutariji je med slogaši popolnoma pozabljen, sedaj divja boj samo proti naši stranki. Kako se naj slovenska stvar v naši okolici na ta način povzdigne, nam je zares nerazumljivo. Brenčič se smeši, ako gre med ljudstvo in ga navdušuje za Slomškove ideale, za vero, dom in cesarja. Zakaj pa ne gre dr. Jurčič med ljudstvo? Liberalci nam pravijo, da se je umaknil javnemu življenju. Umaknil, lep izraz! Toda pri posojilnici je še zraven. Ali to ni javno delovanje? O pač, ampak tam se kaj zasluži, in staro liberalno geslo je: Ne samo, kar zasluži ti stan, kar moreš, zasluži si dolžan. Sedaj se med liberalci tajno šepeta, da bo posojilnica ustavila podporo dijakom. Kaj pa bo s podporo za »Slogo«, katera dosedaj ni bila majhna? Hujskanje »Sloge« je v zadnjem času postalo nečuvstvo. »Stajerc« in »Narodni list« sta nedolžna proti njej. Namesto slovo, nosi med naše ljudstvo najhujše sovraštvo in grd razpor. Mi pa vemo, ka je spričo tega naša dolžnost.

§ **Strašna smrt v zamočvirjenem tolmu.** Od Sv. Antona v Slovenskih goricah: Dne 15. oktobra zvečer so šli v temi 4 zidarji in 2 dekleti od zidarskega dela v občini Sp. Velovljak, župnije Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah. Čudna tema je bila. Najstarejši zidar, Tomaž Klobasa iz Smolincev pri Sv. Antonu, si je hotel prikrajšati pot in je zavlil po krajši poti čez travnike. Tovariši so ga svarili pred tolmu, ki se nahajajo na tem travniku, a on ni maral za svarilo. Klobasa je sledil tudi zidar Matija Kramberger iz Brenhove. Naenkrat pa slišijo ostali, ki so šli po cesti, strašen obupen krik Krambergerja iz teme: »Jezus, Marija, pomagajte!« Ko pridejo ostali do mesta, od kjer je prihajal glas, vidijo pri svetlobi lešerbo, da stojijo pri globokem tolmu. V tolmu so se ravno šele delali kolobarji ali vrtince vode nad glavami pogreznjenih nesrečnežev. Kramberger je najbrž hotel rešiti Klobaso, a je sam našel smrt v globlini. Zastonj je bila misel na rešitev. Šele drugi dan so ljudje potegnili oba ponesrečenca z dolgimi drogi iz močvirja-tolmuna. Rajna sta bila dobra in pridna zidarja. Kramberger zapušča ženo in dva mala otročiča. Zakaj se taki nevarni tolmu ne zavrujejo z ograjo!

§ **Velika poverjenja pri hranilnici v Birkfeldu na Sp. Stajerskem.** Iz Birkfelda nam poročajo, da so pri tamošnji hranilnici prišli na sled velikim poverjam, katere je izvrševal že več let hranilnični knjigovodja Stangl. Stanglina so orožniki takoj aretovali in izročili deželnemu sodišču v Gradcu. Dozdaj so opazili, da manjka čez 10.000 kron. Aretovani Stangl je oče petglave družine.

§ **Umrla je v St. Jurju ob južni železnici mladenka Marija Blaustejner.** N. v m. p.!

§ **Iz finančne službe.** Prestavljen je finančni svetnik Robert pl. Formacher iz Maribora v Brucko ob Muri.

§ **Blagoslov novega salezijskega zavoda »Marijanišče« v Veržju.** Poroča se nam: dne 27. oktobra bo prevz. gosp. knezškof blagoslovil nov salezijski zavod »Marijanišče« v Veržju. Prevzvišeni pride v Veržje v soboto, dne 26. oktobra ob 1/5. uri popoldne. Drugi dan se začne cerkvena slovesnost ob 8. uri. Med škofovo sv. mašo bo skupno sv. obhajilo — zlasti mladine. Na ta slovesni dan pričakujemo obilo gostov od blizu in daleč.

§ **Napad z revolverjem v policijski stražnici.** Na policijsko stražnico na trgu Karlan v Gradcu je prišel včeraj rudar Julij Kompole ter se pritoževal, da so mu v neki gostilni vzeli deželni. Nakrat je Kompole potegnil revolver in ustrelil na stražnika Weberja. Tudi na stražnika Pacherja, ki je Weberja prihitel na pomoč, je Kompole streljal, a ga ni zadel; Weber pa je težko ranjen v vrat. Kompole je skoro gotovo blazen.

§ **Poročil se je danes Večoslav F r o m,** učitelj iz St. Lenarta v Slov. Goricah, z gđno Liziko Zemljic iz St. Lenarta.

§ **Vlaka trčila skupaj.** Iz Rimskih toplic poročajo: V eni zadnjih noči sta trčila na tukajšnji postaji dva vlaka skupaj. Bilo pa ni nobene večje nezgode. En odbijač se je na stroju strl in dve osebi vlakovega personala sta se pri skoku nekoliko ranili.

§ **Ovržene so volitve iz III. razreda** v Kamnici pri Mariboru. Slovenci so se pritožili, ker so se pri volitvi 9. maja 1912 nepečatene glasovnice proglasile za veljavne in so se iste med skrutinijem pečatile. Za III. razred bodo v kratkem nove volitve.

§ **Perutninsko razstavo** je priredilo Prvo štajersko perutninarsko društvo v Gradcu od 17. do 20. oktobra v graški industrijalni dvorani.

§ **Srebrno poroko** je obhajal v Slovenski Bistrici zasebni uradnik g. Srečko Lorber s svojo ženo Lujizo.

§ **Veliko tovarno za proizvodnjo električne sile** je namestnija dovolila postaviti mariborski mestni občini na levem toku Drave na zgornjem koncu Felberjevega otoka blizu Kamnice. Od tam namerava mesto Maribor napeljati električno luč v mesto, električno silo za gonitev bodoče poulične železnice in elektrika bi naj tudi služila kot gonilna sila pri obratu mariborskih obrtnikov.

Ljubljanske novice.

Ij **Gospode somišljenike** s tem vabimo, da se zanesljivo udeležite **slav-nostnega komerza**, ki se v proslavo zveze hrvaških in slovenskih poslancev vrši jutri, v nedeljo, v veliki dvorani »Uniona«. Komerz se udeležijo vsi v Ljubljani navzoči hrvaški in slovenski poslanci. Na komerzu bodeta sodelovala »Slovenska Filharmonija« in zbor »Ljubljance«. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Ij **Zbor »Ljubljance«** ima danes zvečer ob pol 8. uri v »Rokodelskem Domu«.

Ij **Predavanje S. K. S. Z.** Prihodnji torek ob pol 8. uri zvečer bo predaval o zavarovanju dr. Malnerič. Predavanje se bo vršilo v mali dvorani v Ljudskem Domu.

Ij **Šentjakobsko prosvetno društvo** priredi v nedeljo 27. oktobra ob 7. uri zvečer v Ljudskem Domu svoj večer s sledečim sporedom: I. Petje: a) Nedved: Nazaj v planinski raj; b) Aljaž: Zaostali ptič; c) Adamič: V gozdu. II. Naši palčke, šaljiv prizor s petjem in rajanjem. III. »Nedolžna žrtve«, hrvaška narodna igra v treh dejanjih; za slovenske odre priredil Fr. Koblar. V krasni igri se nam slika življenje Hrvatov, ki že ob turški meji v vednih bojih za svojo vero in dom. Igra je kakor nalašč primerna, da vzbuja idejo hrvaško-slovenske vzajemnosti. Primerna pa je tudi za jesenski čas Vseh svetih vsa, pa zlasti še v zadnji osmi sliki »na pokopališču«. Ker je pričakovati prav obilne udeležbe, prosimo, da bi si vstopnice (sedeže) šentjakobski prijatelji preskrbeli že prej, da ne bo gneče pri blagajni zvečer pred igro in da si vsakdo lahko izbere primeren prostor. Vstopnice se dobe v društvenih prostorih vsake večer od 6. do 10. ure. Sedeži so od 2 K do 60 vinarjev, stojišča po 40 vin.

Ij **Ženski oddelek S. K. S. Z.** uprizoni 1. novembra na Vseh Svetnikov dan ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem Domu žalogr »Mlinar in njegova hči«. — Vstopnice se bodo dobivale v predprodaji prihodnji teden pri odbornicah in v društveni sobi v Ljudskem Domu.

Ij **S. K. S. Z.** opozarja vse one, ki mislijo obiskovati kurz za umevanje umetnin, naj pridejo jutri, 20. t. m. ob 9. dopoldne v predavalnico v deželnem muzeju, da se določi dan in ura predavanja.

Ij **Obrežni zidovi ob bregovih regulovane Ljubljane.** Seja občinskega sveta pretekli četrtek je bila mirna. Večina enega glasu je morda uvidela, da naša delegacija ne pripušča nobenega izzivanja ter da na predznosti vedno bolj odločno reagira; zato se je v četrtek obnašala tako, da naši zastopniki niso imeli povoda, spravljati večino enega glasu na primerno stališče ponižnosti. Zanimiva točka je bil dopis stavbnega podjetja »Alpenländische Baugesellschaft« glede izpremembe pri izvršitvi obrežnih zidov ob bregovih Ljubljane. Že v seji obč. sveta 8. oktobra je načelnik kluba občinskih svetnikov S. L. S. Ivan Kreger opozarjal župana, da nameravajo namesto kamenitih zidov napraviti v strugi skozi mesto zidove iz druge snovi, o kateri še ni znano, kako je trpežna. V četrtek je ta zadeva prišla pred občinski svet, in zasluša opozicije v odseku je bila, da se stvar ni preveč površno v odseku obravnavala in da se privoli sedaj v izpremembo načrta opornih zidov le, da prevzame stavbno vodstvo odgovornost, da bodo imeli ti oporni zidovi — železno-betonski — enako odpornost, kakor prvotno sklenjeni. V odseku so se zastopniki opozicionalnih strank odločno zavzemali

za to, da se naj iz prihranka porabi denar za okrašenje kejev. Ker se sedaj namerava keje napraviti le od sv. Jakoba mostu do frančiškanskega mostu, oziroma do hiše meščanske imovine, se treba potezati za to, da se keji vsaj nekoliko podaljšajo, ostale brežine pa lepo okrase. Sploh se opaža, da so liberalni zastopniki Ljubljane bili takrat, ko se je o stvari odločevalo v glavnih potezah, skrajno površni in da niso mogli dobiti pta, da bi pri tej priliki vlada nekoliko več žrtvovala za Ljubljano. O teh zgradbah je bila zanimiva debata v tajni seji občinskega sveta. Župan je predlagal, naj se dá stavbnemu nadkomisarju M. Prelovšku za stavbno vodstvo pri zgradbi kanalov mesečne doklade 200 K, njemu prideljenemu komisarju V. Zupancu 150 K in risarju 80 K, poleg tega g. M. Prelovšku za nadziranje zgradbe kanalov mesečne doklade 100 K. Gosp. obč. svetnik Pammer je govoril proti temu, češ, da je g. Prelovšek sam v zadnji seji rekel, da je treba za zgradbo kanalov specialne tvrdke, tembolj bi bilo za vodstvo in nadziranje treba specialistov. Tudi ne gre, da bi bil g. Prelovšek šef in svoj nadzornik v eni osebi. Večina je seveda odklonila zahtevo po specialistu. Župan pa je pri tem povedal, kako silno je skrbel župan Ivan Hribar za Ljubljano, ker je bil tako nepreviden, da je pristal na to, da mesto sprejme po končanih delih takorekoč brezpogojno izvršena dela v svoje vzdrževanje. Tako doživi lahko mesto hude prevare. Zato je treba sedaj najstrože paziti, da ne bo treba pozneje za poplave šteti debele tisočake. Ta slučaj kaže, kako malo se je pod liberalnim absolutnim gospodarstvom gledalo v bodočnost. Vsa odgovornost pade sedaj na večino enega glasu!

Ij **Iz seje magistratnega gremija.** Odkloni se prošnja Antonije Fröhlich, gostilničarke v Konjušnih ulicah, da bi smela prodajati tudi žganje. — Plakater Fran Perdan je prosil, da se mu dovoli na raznih krajih mesta postaviti 30 kioskov. Predloženi načrt je gremij zavrnil in zahteva lepše kioske. — Ob Nadvojvoda Friderika cesti se napravi Mehletovi ograja, pri Orlu namestu brežin zid z vhodom na dvorišče. Lovro Sarcu se pa napravi pri skladišču na dvorišču dvigalo za 1000 K, zato pa ne sme več skladati v skladišče na cesti. Če bi se mesto pred zgradbo za take stvari zmenilo, bi bila stvar gotodobili: Franc Pust za zgradbo hiše v Orlovi ulici, A. Verhovec na Poljanski cesti za prezidavo gospodarskega posloja v štiri stanovanja. Dav. Rovšku v Kolodvorskih ulicah se dovoli, da napravi nov prodajalniški portal v svoji hiši. Bazaru Spiegel se dovoli napravo 10 prodajalniških omar na Tonhalle. — Uporabno dovoljenje so dobili: Franc Zorc na Maričnovi cesti za neke prezidave, Kazino za prezidavo kegljišča za sobo društvu »Šlafariji«, Franc Pust za hišo v Orlovi ulici, Matej in Marija Stucin za novo vilo ob cesti na Rožnik, Franc Jeranič za zgradbo na Poljski cesti, lekarnarju Ferd. Vrabčič se pa uporabnega dovoljenja za vilo na Golovcu ni dalo. Magistrat zahteva izpolnitev nekih predpisov. — Na mestnem stavbišču na bivšem Gestrinovem svetu ob Poljanski cesti postavi tvrdka za zgradbo kanalov Rella & Neffen skladišče in delavske barake. Za to bo tvrdka plačevala mestu 40 K na mesec. — Mestna ledenica na Casarja Jožefa trgu se zapre. V mestni klavnici se napravi hladilnica. V mestni klavnici se izvrše tudi nekatere druge adaptacije. — Za trg, na katerem se prodajajo drva, se naroči kubična mera, da se bodo odslej smela drva prodajati le na kubične metre. — Član gremija Iv. Štefe je želel boljše ureditve za službo slug. Sedaj časih prideta na dan k eni stranki po dve slugi, kar bi lahko skupno opravil en sluga.

Ij **Bončarjev konkurz.** Bončarjevo hišo na Poljanski cesti št. 19 je včeraj na dražbi kupila štajerska eskomptna banka za 50.000 K, ista banka je kupila tudi Bončarjev mlin z vsem kompleksom v Domžalah za 53.000 K. Kje je sedaj pobeegli trgovec Bončar, se še vedno ne ve. Nedavno so bile razširjene celo govorice, da je bil pred svojim begom umorjen. Ta konkurz bo menda takrat popolnoma pojasnjen, kadar bo pojasnjena usoda ubogega Šibenika.

Ij **Zasebno posredovalnico za nakup in prodajo posestev in zemljišč** otvori s 1. novembrom zidarski mojster g. Valentin Accetto. Pisarna oblastveno - koncesioniranega zavoda bo v Kolodvorski ulici št. 8.

Ij **Iz gledališke pisarne.** Jutri v nedeljo, dne 20. t. m., se (izven abonmaja, za lože nepar) ob izdatno znižanih cenah priredi popoldanska predstava pri kateri se ponovno velezabavna Courtelinova tragikomedija »Bou-bouroches« in dr. Ipavčeva muzikalna pantomima »Možiček«. Začetek ob 3.

uri popoldne, konec ob 5. uri. Pri predstavi sodeluje orkester »Slovenske Filharmonije; med odmori bo prednašal Flotovo ouverturo v operi »Marta« in Ziehrerjev »Ljubavni valček«. — V nedeljo zvečer se v abonmaju (za parabonente) prvič ponovi Sudermannova drama »Tiha sreča«. Začetek ob pol 8., konec ob 10. zvečer. Prihodnji teden bo v prvi vrsti posvečen veliki operi (Wagnerjevemu »Večnemu mornarju«), nakar pride kot prva opereta te sezone Suppejev »Boccaccio« na oder. Kot druga velika opera se uprizoni Verdi-jeva »Traviata«.

Ij **Ravnateljstvo trgovskega bolniškega in podpornega društva** v Ljubljani se usoja najljudnejše povabiti vse svoje gospode častne, podporne in prave člane, kakor tudi vse dobrotnike in prijatelje društva k po pravilih določenim svetli maši, ki se bode darovala jutri, v nedeljo, t. j. dne 20. oktobra 1912, ob 10. uri dopoldne v kapeli Leonišča.

Ij **Musica sacra v stolnici.** Jutri, v nedeljo (Posvečevanje cerkv) se bo pri veliki maši ob desetih izvajalo sledeče: Missa in hon. s. Christinae, zl. St. Premrl, gradual »Locus iste«, zl. Ant. Foerster, ofertorij »Domine Deus«, zl. Vinc. Goller.

Izredno trpežne preproge. Tovarni za preproge dvornega in komornega založnika S. Scheina v Zdirecu se je posrečilo izvršiti izredno trpežne preproge za vsakdanjo rabo iz najmočnejše volnene preje. Izdelki te kakovosti se bodo prodajali od danes naprej pod imenom »Scheinove Harlem-preproge« v zalogi preprog in pohištva S. Schein, Dunaj, I., Bauernmarkt 10, 12 in 14, v originalnem francoskem desenu v barvah oliv, fraise, bakrene ali zlate boje in z ročno vezanimi franžami po 4 K 90 h v velikosti preproge za pred posteljo in samo, ako se sklicuje na naš časopis. Vzorci in bogato ilustrovani cenik zastoj in franko istotako le, ako se sklicuje na naš časopis.

Imate-li radi dobro, fino kavo? Ako jo imate radi in ako ste zaveden Slovan, podpirajte slovenski produkt in pišite na češko tvrdko Jos. Vesely, Praga, VII.-586, ki Vam pošlje za 4 K 5 kg izborne žitne kave, kateri se priloži kot dar še kak za dom uporaben predmet. Več današnji inserat.

Zdravi, močni zobki prodro brez bolečin.

Razvoj malih otrok v starosti dojenčkov se izredno pospeši z rednim zavzivanjem lahko prebavljive in redilne Scottove emulzije. Pred vsem se pa izkaže učinek tega izbornega kreplilnega sredstva za otroke še prav posebno v dobi, ko imajo dobiti zobke. Scottova emulzija vsebuje namreč za rast zdravih in močnih zob tako potrebne apnenčeve soli. Malčki ostanejo vedno živahni in niti najmanj ne občutijo kakšnih bolečin, ko imajo dobiti zobke.

Scottova emulzija se lahko jemlje v vseh letnih časih in njena učinkujoča moč je neizpremenljiva; seveda mora biti za to prava Scottova emulzija in nikaka ponaredba.

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vin. v znamkah na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj VII., in se sklicuje na ta časopis, dostavi cemu 1 pošiljatelj potni listarne za poskušnjo.

Kot najboljšo sredstvo, ki hitro lajša in prežene kašelj ter nas pri bolehnju na dihalih obvaruje hujših bolečin, se izkazuje Thymomel Scillae iz lekarne B. Fragnerja v Pragi. Dobi se skoro v vseh lekarnah in velja 1 steklenica 2 K 20 h. Na ime Thymomel Scillae se mora strogo paziti.

Zobna krema
KALODONT
Usna voda

Namesto za K 106 — za K 56 —

 dobavljam franko na vsako postajo za reklamo, nove vrste šivalne stroje „Singer“ ki se gonijo z nogo, z elegantno omarico in 10letno garancijo. Odpošljem, ko dobim 15 K zadatja, ostanek po povzetju. — Vse vrste šivalnih strojev po cenah na debelo.

A. Weissberg, Dunaj II. Untere Donaustrasse 23./S
Tovarniška zaloga koles in šivalnih strojev, ustanovljena v letu 1900. Cenik zastoj in franko. Dopisuje se v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Primorske vesti.

p Nevarno je obolel č. g. Jožef Kosec, župnik v Kamnjah. Podvrget se je operaciji na slepem črevesu. Nahaja se v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici.

p Prijateljsko slavlje pazinskih maturantov iz leta 1885. Lepa slavnost se je vršila dne 16. t. m. v Pazinu, ozioroma v Zminju in Sv. Petru v Šumi. Zbrali so se k prijateljskemu sestanku gospodje maturanti nekdanje nemške pazinske gimnazije iz leta 1885.: prebl. gospod vitez Josip Pogačnik, državni in deželni poslanec itd. v Podnartu na Kranjskem, gospod Josip Pristov, župnik v Horjulu na Kranjskem, gospod Josip Kos, župnik v Brestovici na Krasu, gospod Liberat Slokovič, župnik pri Sv. Petru v Šumi in gospod Just Filipič, župnik v Zminju. Bilo je leta 1885. na pazinski gimnaziji 9 maturantov, a dva sta že pokojna, dva se pa nista udeležila slavnosti. Kot častni gost je bil k slavnosti povabljen blag. gospod Ivan Kos, sedanji ravnatelj pazinske hrvatske gimnazije, nekdanj profesor slavljenec. Po službi božji so se podali slavljenici v prijazni Zminj, kjer je gostoljubni gospod župnik Filipič dal vsem pripraviti primerno okrepčilo. Med lepimi nagovori je minul spomin na srečni dan.

p Prepovedano gostovanje operetne družbe. Italijanska operetna družba Mag-nani, ki gostuje sedaj na Reki, je hotela nastopiti tudi v Gorici s sedmimi predstavami. Ali tržaško namestništvo ji je prepovedalo gostovanje radi demonstracij, ki so se vršile lani v Pulju ob priliki nastopa te družbe v opereti »Dunajska kri«.

p Umrl je na Kontovelu Jakob Re-gent, predsednik »Gospodarskega društva«.

* Voditelj v srečno večnost. Molitvenik. Spisal A. Mrkun. Znižana cena: rdeča obreza samo K 0'80; zlata obreza je razprodana. Ta molitvenik, ki obsega 250 strani, se ne odlikuje le po svoji mali, pri-ročni žepni obliki, temveč njegova prva prednost je priznana krasna vsebina. Po-leg mnogoštevilnih izbranih mašnih in dru-gih molitev so na prvih 90 straneh molit-venika pod naslovom »Poučni sestavki« razvrščeni prekrasni nauki, katerim se ima molitvenik v prvi vrsti zahvaliti za svojo priljubljenost. S prav kratkimi besedami, vendar pa temeljito in jedrnatost so v teh sestavkih obrazložene vse resnice sv. vere z natančnimi navodili. Kaj moramo storiti in kaj opustiti, ako hočemo doseči cilj, za katerega smo ustvarjeni. Molitvenik nosi svoj naslov po pravici, ker je res pravi vo-ditelj v srečno večnost. Ker izide v krat-kem v novem natisu, oddali se bodo pre-ostali izvodi prvega natisa po navedeni skrajno znižani ceni, kajti sama vezava je toliko vredna. Dokler ne bo celotni prvi natis razprodan, drugi natis, ki bo seveda neprimerno dražji, še ne pride v prodajo. — Katoliška Bukvarna v Ljub-ljani.

Rupijte le vžigalice: U korist obmejnim Slovincem!

AVTOMOBILI
LAURIN & KLEMENT
deln. dr. v Mladi Boleslavi.
SVETOVNA ZNAMKA. 1407

SURNA in modno blago za gospode in gospe priporočila izv. hiša Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češnem. Vzarci na zahtevo franco. Zelo zmerno cene. Na željo dam tu-kaj izgotoviti gospod. obleke.

CEFIRI

1309
Glupec! Ali si še sedaj nisi zapomnil, da kadim samo
JACOBIEVE ANTINIKOTINSKE
cigaretne strošnice!

Samo nekoliko kapljic

3173

MAGGI-JEVE zabele

edino prava
z zvezdo s križcem
napravi slabe juhe, omake,
sočivja itd. silno okusno.

Najboljše, najudobnejše
in najceneje pomožno
kuhinsko sredstvo.

V originalnih steklenicah po
12 v. in več je povsod na
prodaji!

Čuvajte se ponaredb!

NEIGEDERFURS

(Cvetlični sneg) 3314 30
nova, znanstveno izdelana
krema za roke in obraz
higijensko najboljša toaletno sredstvo sedanjosti.
Lonček 80 h. Dobiva se povsod! Škatlja K 1-60.
Zaloga: „Adria“, B. Čvančara v Ljubljani.

Sodovi.

Več večjih zamočenih kakor tudi novih sodov ponudi po primernih cenah Andrej Globočnik, sodar v Radovljici. 3328

Priporočamo hitre drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Frančiškanska ulica 8. Izborna blago! Točna postrežba. Zahtevajte drože v prid »Slovenske Straže«. 159

MATTONIJEV
GISSHÜBLER naravna
alkalična kislina

najboljša dijetična in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih ka-tarih, obilnih in mehurnih boleznih, katero priporočajo največkrat zdravniki kot bistveno podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeliških zdrav-ljenjih in kot poznejše zdravilo po kopeljih 24 38 in trajno porabo. (VII.)

Izvirnik: **Giesshübl Sauerbrunn**, železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihael Kastner-u, Peter Lass-niku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 3997

Slovenska Straža v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem za-nesljivega človeka, ki bi sodeloval pri „Ljudskem zavarovanju“. Zagotovljen je dober in trajen za-služek. Ponudbe pod „Ljudsko zavarovanje“ na Slovensko Stražo v Ljubljani. 2601

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, sred. tlak 736-0 mm

Dan	Cas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
18	9. zveč.	741-3	6-3	brezvetr.	dež	
19	7. zjut.	740-1	4-6	sl. ssvzh.	oblačno	11-3
	2. pop.	737-2	11-0	sr. jzvh.	del. obl.	

Srednja včerašnja temp. 57°, norm. 11-1°.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 19 oktobra 1912.

Pšenica za oktober 1912	11-87
Pšenica za april 1913	11-89
Rž za oktober 1912	10-25
Rž za april 1913	10-48
Oves za oktober 1912	11-65
Oves za april 1913	11-35
Koruzna za maj 1913	7-99

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanjam, da sem prevzel

krojaško obrt

po svojem umrlem stricu gospodu **FRANC GRÜNWALDU** v Litiji.

Bil sem več let kot poslovođa pri gospodu Grünwaldu vposlen ter se časti-tim naročnikom najtopleje priporočam z zagotovitvijo najboljših in točne postrežbe.

Franc Grünwalda nasl.

Robert Loos

v Litiji.

3329

Zahvala in priporočilo.

Ob dovršenem delu moje nove stavbe mi je dolž-nost se zahvaliti za dobro in pošteno delo g. Josip Kacinu, zidarskemu mojstru v Jagrščah, katerega vsakomur kot vestnega in veččega zi-darskega mojstra, naj-topleje priporočam.

V Logatcu, dne 18. oktobra 1912.

Anton Jelenec, lastnik rastlinske destilacije „Jelen“ v Logatcu.

Trgovski pomočnik

mešane stroke (tudi dober manufakturnist) želi trajne službe. Nastopi lahko takoj. Ponudbe z z navedbo pogojev, pod „Tajnost“ na upravo tega lista pod št. 3333. 3333

Ne prezrite!

V Malem Mengšu številka 32 je naprodaj **lepo kmetijsko poslopje**, kjer se izvršuje vođ let trgovina z me-šanin blagom, pivom, žganjem, prodaja tobaka, kuharna zgan a, ter vina na debelo. Poslopje obsega iz 8 sob, 3 kleti, 3 kuhinj; zraven dva vodnjaka. Pri hiši lep sadni vrt. Na željo kupca so prodaja tudi bližnje zemljišče pod ugodnimi pogoji. Ako bi kdo želel, se da tudi v najem. — Več pove Josip Kralj, posestnik in trgovec. 8299

Vam plačam, ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože te-kom 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin **Ria-ma-zilo**. — Cena lončku z jamstvenim pismom 1 krono. 2519

Kemény (Kaschau) I. Poštni predal 12/160, Ogrsko.

Pitana perotina! Meso! Franko po povzetju: 5 kg košara vsebuje: 1 mastno gos 3-4 kokoši za juho, pulardi ali race, najfinejše sveže zaklano) ali sveže volovsko meso ali teletina K 6-70. — **M. SCHWARZ, BUCZACZ.** 3331

Več skladišč =

v mestu in transito, pripravljen tudi za delavnice. se odda. Vpraša naj se pri oskrbniku Pon-gratz-evega posestva Franca Josipa cesta 7 ali pa pri hišniku v bivši cukrarni. 3283

Šivilja

se priporoča za obleko in perilo na dom. Naslov se izve v upravnistvu „Slovenca“ pod št. 3271.

Kuharica

želi dobiti službe, najraje v kakem župnišču, ali pa pri kakem drugem krščanskem samskem gospodu. Naslov pove uprava tega lista pod št. 3219. 5219 5

Mlinarja

za štule mleti sprejme takoj **A. Terpine** v Kamniku.

Pouk v citrah

daje izprašana učiteljica. Naslov pove uprava lista pod št. 3050. 3050

Milijoni rabiljo zoper Kašeli

oslovski kašel slastne

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi jelkami“.

6100 notarsko poverjenih izpraveval od zdravnikov in zasebnikov z najugodnejšo gotov uspeh. Izbredno prijetni in slastni bonboni. 3099

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev

Prodajajo jih v Ljubljani lekarnar: Uhal pl. Trnkoczy, Rihard Suanik, Dr. G. Piccoli, Deželna lekarna, Mr. Ph. And. Bo-hine, Mr. Ph. Jos. Čizmar, Ant. Kane, drogerija; B. Čvančara drogerija „Adria“. — Lekarne na deželi: Daniel Pirc, Idrija, J. Bergmann, Novomesto, C. Andrejandis, Novo Mesto, Jur Hus, Vipava, Milan Wach, Metlika, A. Roblek, Radovljica, Hinko Brill, Litija, Karel Savnik, Lekarna pri Sv. Trojici, Kranj, Fr. Baccareich, Postojna, Jos. Močnik, Kamnik, E. Bardič, Škofja Loka, Mr. Ph. Bohulav Lavica, lekarnar, Trzin, Ph. Mr. E. Koželj, Jesenice, V. Arko, trg., Somožec, Jos. Rudolf, drogerija, Litija, J. Kandušar, trg., Mengeš.

16 letna gospodična želi vstopiti kot

učenka

v trgovino z mešanin blagom, večča tudi nemškega jezika. Naslov pove uprava tega lista pod št. 3286.

Proda se

enonadstropna hiša

sredi trga z gospodarskim poslopijem, vrtom in nekaj njiv, pripravna za vsako obrt. Vprašanja na **M. Hribar, Mengeš.** 3221

Ne smete pozabiti,

imamo zdravniško priporočeno in okusno sredstvo, ki lajša in popolnoma odstrani oslovski kašel in to je

Thymomel Scillae.

Izdelovanje in glavna zaloga v **B. FRAGNER-ja lekarni** c. in kr. dvor. dobavitelj Praga III., št. 203. Prosimo, vprašajte svojega zdravnika! 1 steklenica K 2-20. Po pošti franco proti naprej pošiljati K 2-90. 3 steklenice proti naprej pošiljati 7 K. 10 steklenic proti naprej pošiljati 20 K. Pozor na ime sredstva, izdelovalca in varstveno znamko. 3118 Dobiva se v vseh lekarnah. V Ljubljani: Rihard Sušnik, dr. G. Piccoli, Jos. Čizmar.

3336

Mehka in trda **drva** cela in razžagana. **Trboveljski kosovnik.** Posebno opozarjam na **trboveljski kockovnik.** **Ceški briketi.** Od 50 kg do celega vagona, na dom postavljeno.

Vsakourstno kurivo!

Telefon št. 274.

Ivana Treo, Cesta na Rudolfovo železnico št. 10.

Dr. W. Schwab
zobozdravnik

ordinira na **Jesenicah** vsak dan od 2. do 5. ure popoldne in na **Bledu** pozimi vsako nedeljo od 9. do 10. ure popoldne v vili **Aria Perz.**

Modni salon
Ivane Schiller
Sv. Petra cesta 31
priporoča 3135
klobuke vseh vrst.
Izvršuje vsa popravila. — Žalni klobuki vedno v zalogi.

Novo jesensko in zimsko blago
za ženske obleke pri
R. Miklanc
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5.
Vzorci na zahtevo. Cene nizke.
Postrežba znano dobra. 3229

Išče se 3238

prostor za zlaganje
drv in premoga.

Eventuelno se kupi taka trgovina v Ljubljani.
Ponudbe na P. Alešovec, Št. Vid ob Glini, Kor.

Vsako nedeljo se dobijo na
Laverci riževe in jeterne 3247

klobase.

Proda
se iz proste roke v Novem mestu v središču mesta dobro ohranjena

hiša

v kateri je dobro idoča trgovina z usnjem. Zraven hiše je lep vrt. Kupec lahko prevzame tudi zalogo usnja. Cena in pogoji se izvejo pri lastnici hiše

Mariji Recelj
v Novem mestu. 3326

Pisarniški prostori

Šentjanške premogokopne družbe na Erjavčevi cesti števil. 2 se dajo v podnajem. Vprašanje in ogledovanje istotam. 3324

Velika specialna tovarna

za vse tehniške predmete išče za Ljubljano izurjenega, pri industriji 3323 dobro uvedenega

zastopnika

proti najvišji proviziji. — **ARTUR HECKER**, tovarna za snovi za gašenje strojnih pušč in izdelovalnica asbestnega kavčuka, Ustje ob Labi.

italijanski
večerni tečaj

začetnike in napredujoče se otvori 24. oktobra. Honorar za osebo 4 K mesečno. Pismene priave na upravo lista pod »Italijanščina« do 21. oktobra. 4325

Konfekcijska trgovina
in 970 50
zavod za izdelovanje oblek po meri

A. Kunc, Ljubljana
Dvorski trg Zidovska ulica

priporoča svoje izborne izdelke
vsakovrstnih jesenskih
in zimskih oblačil.
Strogo solidna postrežba.
Najnižje, stalne cene.
Ilustrovani ceniki na razpolago!

Finis ŠPIRIT

iz žita, najboljša kakovost za žganje priporoča v množinah od 60 litrov naprej po prav nizki tovarniški ceni **M. Rosner & Co., Ljubljana**, poleg pivovarne Union. 960 (52)

Praktikant

za tovarniško pisarno, 14—15 let star, z lepo pisavo, vešč slovenščine in nemščine v govoru in pismu, se sprejme takoj. Dobra solska izobrazba pogoji. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Praktikant 3268«.

Starosloveča livarna zvonov Francesco Broili in sinova

Udine (Chiavris)
in
Gorica (Corso Francesco Gius. 88).

Odlikovana z zlato medaljo in s častno diplomom na največjih razstavah tuzemstva in inozemstva. Izgotavlja skupne harmonične zvonove v vsaki velikosti, vsaki zaželeni teži, številki in glasu, kakor tudi posamezne zvonove k drugim, zagotavlja soglasje in čistoglasen razdonoči zvok. Sestavlja železne odrenice za oporo zvonov, izvršuje popolno montiranje in prevzame vsa popravila v teku enega leta na lastne stroške. Dovoljuje se ugodne cene in povoljni plačilni pogoji, kateri so plačljivi samo po odobrenju in v slučaju, da so zvonovi v splošno zadovoljnost izvršeni. Izdelava tudi kipe, plakete, vence iz bronza in vsakovrstne druge umetne izdelke. Na željo in brez zaveze se razpošiljajo načrti in obrisi, se dajo uveti in pojsnili, eventualno lahko pride tehnično izobrazena oseba na pogovor k naročevalcu. Polzvedba pri 3080 52

Francesco Broili v Gorici.

Krompir in orehe

popolnoma zdravo, prebrano, debelo ter suho in očiščeno blago kupuje v vsaki množini in cele vagone, dostavljeno kolodvor ali v Ljubljansko javno skladišče Ljubljana, po solidnih dnevnih cenah tvrdka;

Iv. A. Hartmann nasl. A. TOMAŽIČ
pisarna Marije Terezije cesta, Ljubljana. 3102

Krščanski mladenič

dobro izvežban v trgovski stroki,
: želi kake primerne službe kot :
trgovski sluga
ali drugega kaj primerne. Naslov
pove upravnistvo »Slovenca« pod
št. 3318.

Zajamčeno pristno
Slivovko
Hruševce
Brinjevec
Tropinovec
Vinsko žganje

iz lastne žganjarne se dobe v množinah od 25 litrov naprej pri veležgarnjarni sadja 959 (52)

M. Rosner & Co.,
Ljubljana, poleg pivovarne »Union«.

Anton Presker
krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta 14.

se priporoča sl. občinstvu za mnogobrojen poset zlasti pa pred. duhovščini v izdelovanju vsakovrstne duhovniške obleke (talarjev itd.), iz trpežnega in solidnega blaga, po nizkih cenah. 811 52

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani
deželni dvorec

opozarja p. n. vinske kupce na svojo veliko zalogo priznane izbornih prist-nih

kranjskih vin.

Poleg namiznih vin ima v zalogi tudi raznovrstna buteljska vina po zmernih cenah na prodaj. Ceniki in vzorci se pošljejo na zahtevo brezplačno. Postrežba točna in solidna. 2592

Kadar hočete dobro blago kupiti, obrnite se na tvrdko

KATINKA WIDMAYER
pri »SOLNCU« za vodo

katera ima v zalogi dobre in trpežne
čevlje za dame, gospode in otroke.
Izdelovanje suhih šopkov, nagrobnih
vencev, trakovi z napisi. Bluze,
vrhnja in spodnja krila, nogavice,
rokavice, vsakovrstno perilo itd.

Postrežba točna, cene najnižje. Prosim
prepričajte se! 3009

Dobre vinske sode!

iz hrastovega lesa, prav močne in nekatere skoraj nove od 200 — 400 litrov od 600 — 1000 litrov,

proda po nizki ceni

Franc Cascio, vinski trgovec
Lingerjeva ulica št. 1, za škofijo

Priporoča tudi
najfin. vino Vermouth
po nizki ceni.

Mesto K 18, le K 6:50

ura, prstan 3257
veržica in obesek, krasna
»Fantasie« ura za gospode iz
novega srebra z dvema lepo
gravir. pokrovoma, zlatim ro-
bom, prav dobrim kolesjem na
sidro, solidna izvršitev, z amer.
elektro-goldin dvojno veržico
z lepim obeskom in gold-double prstanom za go-
spode. Za dober tek ure se da pismeno 3 letno
jamstvo. Po povzetju vse skupaj le K 6:50.

Uhrenhaus Famos, Dunaj 329 XVI/2
Lerchenfeldergürtel 5
Zumena ali denar nataj. — Zastopniki so istočo povsod.

Francoski večerni tečaj

dvakrat na teden od 8. do 9. ure.
Honorar 4 K mesečno. Začetek 26. oktobra.

Angleški večerni tečaj

se prične 18. oktobra. — Več o obeh
tečajih vsak dan od 12. do 2. ure.

Tečaj se vrši le, ako se zglati vsaj 15 gospodov.

Olga Nadeniček
učiteljica francoščine na c. kr. žensk. učiteljskiču
Dalmatinova ulica 10. 3287 3

Nujno potrebno je, da varujemo

vsako rano, ker se ista spremeni po
okuženju (infekciji) v težko zaceljivo.

Ze 90 let se je izkazalo mečino vlažno mazilo tako-
zvano praško domače mazilo, kot zanesljivo sred-
stvo za obvezo. To obvaruje rane, olajšuje vnetja in
bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan. 13

1 pušica 70 vin. Proti pred-
plačilu K 3-16 se pošljejo 4 pu-
šice, za K7- pa 10 pušč post-
nine prosto na vsako postajo
avstro-ogrske monarhije.

Vsi deli embalaže imajo po-
stavno deponovano varst-
veno znamko.

Glavna zaloga 3120

B. FRAGNER, c. in kr. dvorni dobavitelj

lekarna »Pri črnem orlu«

Praga, Mala strana, vogal Nerudove ulice št. 203.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.

V Ljubljani: Dr. G. Piccoli, Jos. Čizmar, Rih. Sušnik.

Zimski barhenti!

Kdor rabi dobre in pristnobarhente barhente, flanelo za
srajce in drugo perilo, laneno in bombažasta kanfane,
očire, platno, inlet, brisače, rjuhe, zimsko blago za dame
in gospode, šopne robe in drugo tkanino, naj se obrne
na krščansko tvrdko 2836

Jaroslav Marek, ročna tkalnica 45.

v Bistrem pri Novem Mestu ob Met. (Češko).

Vzorci se pošiljajo zastoj in poštine prosto. V zalogi
imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta,
flanelo, kafanasa itd., in razpošiljam v zavojih po 40 m za
16 K, prve vrste za 20 K, finejše vrste za 25 K franko po
povzetju. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. Srajce za
gospode iz flanelo ali očišča 1 komad K 1 80, 2 20, 2 60, 3,
in 4. Pri ojujmu 6 kom. srajce jih pošljem franko. Pri na-
ročilih zadošča navedba širine vratu. Dopisuje se slovensko

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. Izdajanje čekov, nakaznic
IN KREDITNIH PISEM
za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIVIL. BANČNA IN MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA
Akcijski kapital: 50.000.000 kron.
Rezervni zakladi: 22.000.000 kron.
OSREDNJA MENJALNICA:
„MERKUR“ DUNAJ I., WOLLEZEILE št. 1.
Podružnice: Baden, Češka Kamalca, Češka Lipa, Brno, Gablonz, N. Graslitz, Inomost,
Krakov, Litomerice, Moravski Zumpark, Mödling, Meran, Novi Jičín,
Pízen, Praga, Liberec, Teplíce, Šenov, Dunajsko Novomesto, Cvilava

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev,
akcij, prioritet, zastavnih, srečk itd., itd.
Zavarovanje proti izgubi pri zbiranju srečk in vredn. papirjev
Prospekte in cenike premij zastoj in franko

Škandalozne šolske razmere pred celovškim sodiščem.

V sredo dne 15. oktobra bi se imela vršiti obravnava v obtožbi, ki jo je dvignilo drž. pravdnštvo na ovadbo celovškega okr. glavarstva zoper pos. Šimna Pristovnika in Janeza Oražma iz Sel po § 305. kaz. zak., češ, da sta štiri druge nagovarjala k šolskemu štrajku v Selah pri Borovljah. Predsednik je dežel-nosodni nadsvetnik dr. Moritsch. Ob-toženca je zastopal g. dr. Brejc.

Predsednik naznani, da je sodni dvor ugodil predlogu zagovornika, po-klicati kot prič o krajnega glavarja pl. Rainerjča, ki pa da je vsled neke komisije zadržan in se je vsled tega opravičil. Zagovornik dr. Brejc predlaga vsled tega preložitve obravnave. Razven učitelja Milloniga, ki je sokriv, ne more nihče drug o vseh raznih grozovitostih na slovenskem oddelku v Šoli v Selah dati pojasnil nego g. okrajni glavar, ki bo moral pred sodiščem marsikaj pre-klicati. Treba je konstatirati, da je učitelj Millonig v Šoli res tako postopal, da je bilo treba v obrambo narediti šolar-ski štrajk. Millonig je otroke tako pre-tepal, da so trpeli škodo na telesu, več otrok je oglušelo, več jih je prišlo do-mov z ranjenimi očmi, učitelj jih ni puščal na stran, da so vračali domov, kakor pravi zapisnik, s polnimi hlačami itd. To vse se je brez odpomoči višjih inštan-c šolskih oblasti dogajalo od me-seca novembra lani do svečana t. l. Ako se bo dokazalo, da so se te grozo-vitosti vršile sistematično, da nobena pritožba ni ničesar pomagala, da so ljudje storili vse inštančne poti, pa brez uspeha, bo sodni dvor uvidel, da obto-ženca nista storila kaj protipostavnega, ampak sta bila v svoje dejanje prisiljena. Zato predlaga iznova odklonjene predloge ter prosi, da sodni dvor že danes o tem sklepa, da ne bo treba obrav-nave preložiti še enkrat. Ti predlogi so sledeči: 1. Sodišče naj rekvirira vse pri-tožbe na okrajni šolski svet, 2. discipli-narne akte učitelja Milloniga, 3. vse akte okrajnega sodišča v Borovljah o obravnavi zoper učitelja Milloniga za-radi grdega ravnanja z otroki (§ 420.); 4. kot priče naj se zasliši gosp. župnika Linasija kot načelnika krajnega šoleke-ga sveta o pritožbah iste korporacije; 5. g. občinskega tajnika glede pritožb pri županstvu, ter 6. 37 drugih prič, ka-tere bi potrdile, kako nečloveško je rav-nal učitelj z njihovimi otroki, tepel jih, kamor jih je ravno zadel, in mu je za orodje služilo, kar je ravno imel v roki.

Sodni dvor ugodil predlogu glede preložitve obravnave, zavrne pa vse druge predloge. Razprava, kateri homo obrnil posebno pozornost, bo posvetila v barbarske, neverjetne razmere koroškega šolskega sistema in razkrinkala gotove šolske organe.

Zitno kavo, najpopolnejši izdelek zad-njega časa, zajamčeno slovanski produkt, pošilja 5 kg v lepi platneni vrečici za K 4— po povzetju na vsako avstro-ogrsko pošto. K vsaki pošiljki se priloži prav lepa in dragocena premija, kot pozlačen koza-roc, lonček, poslikana šatulja, jedilno orodje i. dr. porabni predmeti in prav lepi okraski za vsako gospodinjstvo. Obrnite se zaupno na tvrdko Jos. Vesely, Praga VII. 586 Češko. 3012

Izgotovljene obleke

za moške in otroke v veliki izbiri po zmerni ceni v manufakturni trgovini

Ljubljana Pri Škofu zrau. škofije

Najmoderneje opremljen

umetni mlin v Domžalah

s stalno vodno močjo, kjer se more na leto zmleti do 250 vagonov žita, s hišo ter gospodarskimi poslopji, velikim skladiščem, vse v najboljšem stanju, z okoli 9 orali zemljišča, ki je deloma primerno za stavbišča, se ceno proda ali da v najem.

Pojasnila daje gospod dr. Ferdinand Eger, odvetnik v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 12. 3315 3

**Kamnoseška
: obrt :**

Priporočam slavnemu občinstvu v Ljubljani in okolici svojo veliko zalogo raznovrstnih

nagrobnih spomenikov

enostavne do najfinejše izvršitve, dalje grobnih okvirjev, plošč in raznih drugih v kamnoseško obrt spadajočih predmetov.

Ker se razproda vsa zaloga spome-nikov, se prodajajo isti za lastno ceno.

IGNACIJ ČAMERNIKOVA VDOVA

Ljubljana, Komenskega ulica 26. 2892

Tomasova žlindra znamka ★ zvezda

je najcenejše in skozi desetletja preizkušeno najboljšo fosfornokislo gnojilo za travnike, pašnike in deteljišča, pomnoži dvakrat do trikrat pridelek ter izboljša tudi kakovost rastlin. Ako se sedaj v jeseni trosi na grudo, učinkuje vidno že spomladi. — Svari se pred manjvrednim blagom! Naročila na cele vagone in na drobno sprejema

Veletrgovina z železnino „MERKUR“ 2675

Peter Majdič v Celju

kjer je zaloga in prodaja tvrdke Thomasphosphatfabriken. Berlin, Nr. 35.

Med bravce časopisov 3280

razdelimo 3000 parov

izbornih, zelo elegantnih čevljev iz najbolj, trpežnega usnja na zadrgo, kot kaže slika, da se seznanimo naša tvrdica.

Plača se samo delo K 13-75 za 3 pare čevljev. — Čevlji bi sicer veljali K 42—.

Pošljemo popolnoma na iz-bero vsakomu v največjo za-dovoljnost 3 pare čevljev za gospode ali dame, poljubne številke. Zamena dovoljena, tedaj nikak riziko. Pošilja po povzetju ali predplačilu.

Pošilja prva krščanska razpošiljalna za čevlje: Franc Humann, Dunaj II, Aloisgasse 3/10 R. Šele Vaše priporočilo bo nam donajalo korist.

Vsak gramofon

bo lepo igral, ako mu omislite dobro zvokovko, ki jih izdeluje in ceno pošilja ALOJZIJ KOHOUTE, Do-bruška, Češko. Ceniki zastoj in poštnine pristo. Po-hvalna pisma na razpolago. Trgovcem popust. 3319

Staubene parcele

na Dunajski cesti v Ljubljani pred delavskimi hišami in na Glincah takoj ob mestni meji na Tržaški cesti, vse z najlepšo lego so po izberi za primerne cene

na prodaj.

Več se izve pri lastniku JOS. TRIBUC, na Glincah 37. 2127

Priložnostni nakup!

Lepa žepna ura z verižico K 3-50. 30.000 komadov

kupljenih, zaraditvega pošiljam 1 lepo 36 ur idočo (ne 12 ur) „GLORIA“ ero-brno anker-rem, uro, švic. kolesje s lepo grav. oklopjem, s sekundnim ka-zalcem in lepo pozlačeno ali posrebr. verižico natančno idočo le za K 3-50. Nadalje ponudim eno pravo posla-ceno 36 ur idočo anker-rem, prve vrste švicarsko uro s poslačeno verižico za K 5. Triletno pismono jarnstvo za vsako uro. Razpošilja proti povzetju S. KOHANE, razpošiljalnica švicarskih ur, Krakov št. 78. Nestevilno priznanj in naročil. Za neugajajoče denar nazaj. 3390

Steklene škodelice za barvo

štirivoglate oblike z žlebičem za obešanje na slikarsko paletu za akvarelno slikanje

(varstv. znamka)

J. Klein, Ljubljana

so praktične in radi lepe oblike zelo priporoč-ljive in imajo to prednost, da se lahko pri delu obešijo na paletu; radi tega jim moramo dati prednost pred vsemi doslej v trgovini se na-hajajočimi posodicami iz pločevine, kamenine, aluminija, kakor tudi radi snaznosti in priroč-nosti. 3362

Cena komadu 20 vin.

Pri večjem naročilu primeren popust.

Dobivajo se pri

J. Klein, Ljubljana

Wolfova ulica 4 in Frančiškanska ul. 8.

Brzjavke:
Prometbanka Ljubljana.

C. kr. priv.

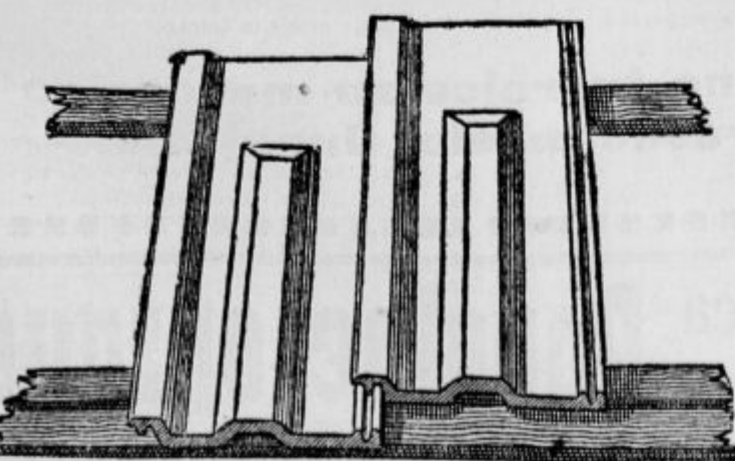
Telefon št. 41.

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 30 podružnic, Vogal Marijin trg — Sv. Petra cesta. Delniški kapital in reserve 52.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupo-vanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shra-njevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje. 3999

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsekdar brezplačno. Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 30. septembra 1912. K 75.396.335—

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov ponudi v vsaki poljubni množini patent. dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“

Brez odprtih navzgor! — Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanjosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

813

Spretni zastopniki se iščejo.

Krasne
sueže 3136 10
preparirane

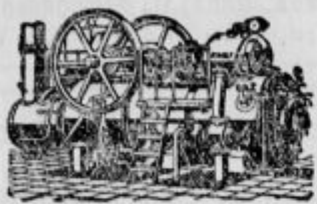
VENCE

IN TRAKOVE priporoča
I. S. BENEDIKT, Ljubljana.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF MAGDEBURG- BUCKAU

Podružnica na Dunaju: III. Am Heumarkt šte. 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem. 3438

Originalno strojedelstvo Wolf 10—800 HP.

obratni stroji z najvišjo popolnostjo in do-
bičkom, za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 720.000 H.

V nobenem glavnih mest avstrijske monarhije ne dobite tako veliko
detailirano trgovino, da bi imela v zalogi toliko

damske konfekcije

kot moja. Imam ogromno zalogo najmodernejših in najelegantnejših man-
teljev, paletotov, raglanov, gledaliških plaščev kakor tudi kostumov do
najfinejše izdelave. 3332

Bluze, krila, spodnja krila, pletene jopice kakor tudi obleke za
moške, otroke in dečke, fino izdelane po čudovito nizkih cenah.

Nobenemu ni pri meni teška izbira jopic, paletotov, raglanov in
kostumov za deklice.

Istotako velika izbira najmodernejših oblek, raglanov, površnikov in
klobukov za gospode.

Angleško skladišče oblek O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

Najceneje nove gibljive brzoparilnike

vse vrste slamoreznice in vse
druge poljedelske stroje ter
železnino ponujata

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

549

Ne zamudite zahtevati cenik.

MARIJA SATTNER

Ljubljana, Dunajska cesta 19, II. stop., II. nadstr. (Medljatova hiša).

se priporoča prečastiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah pluvijale,
obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, pri-
prosto in najfineje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezenju. —
Izdeluje tudi

bandera in baldahine

ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. — Vporablja
samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno
delo in hitro postrežbo. — Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno
prevzame.

13

Št. 1712.

Razpis službe.

Županstvo občine Jelšane razpisuje službo

občinskega tajnika

z letno plačo 1200 K in prostim stanovanjem.

Prošnje je vložiti do 30. oktobra 1912.

Prosilci morajo dokazati: a) avstrijsko državljanstvo, b) starost najmanj 20 let, c) zdravo te-
lesno konstitucijo, d) neoporečno ponašanje, e) spričevalo o dovršeni nižji gimnaziji ali realki, ali kateri
drugi enaki šoli, f) dokaz usposobljenosti za reševanje občinskih poslov.

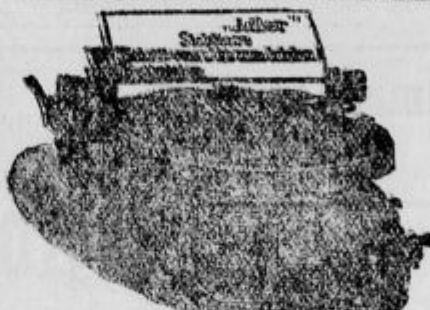
Vrhutega morajo biti veči občinskemu računovodstvu in poznati dobro slovenski in po mož-
nosti tudi nemški in italijanski jezik.

Nastop službe 1. novembra 1912.

Jelšane, dne 15. oktobra 1912

Župan:

I. Valenčič.

Ivan Jax in sin
Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije:
DÜRKOPP, STYRIA, WAFFENRAD.

Šivalni stroji
in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Ustanovljena l. 1867. Vezenje poučujemo brezplačno.

: Adlerjevi :
pisalni stroji.
Ceniki zastoj in franko.

Gospodinje!

Pozor!

Ne kupujte presnega masla ali nadomestila zanje, dokler niste poizkusile
slovite, splošno znane, svetovne znamke

BLAIMSCHEINA

„UNIKUM“ MARGARINE

„UNIKUM“ ni rastlinska margarina.

„UNIKUM“ se izdeluje iz najčistejše goveje obistne tolsče z visoko
pasterizirano smetano, ima torej največjo redilno vred-
nost in je resnično zdrav.

„UNIKUM“ ni umeten, nego najčistejši naravni izdelek.

„UNIKUM“ je 50 0/0 cenejši od navadnega presnega masla in
za 50 0/0 zagamčeno mnogo izdatnejši nego to.

SAMO BLAIMSCHEINOV „UNIKUM“

je resnično edino in pravo nadomestilo za presno maslo, ki daleč prekaša vse
doslej hvalisano.

Izdelovanje

BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ je varovano s
kontrolno in je to razvidno na vsakem zavitku. stalno državno

Cenjena gospodinja!

Ne dajte se torej begati od drugih oglasov in rabite za nadomestilo pres-
nega masla za

pečenje

praženje

kuhanje

samo

maslen kruh

1771

BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ MARGARINE

Dobiva se povsod.

Poizkušnje gratis in franko.

**Združene tvornice za margarino
in presno maslo, Dunaj XIV.**

Pohištvo vseh vrst

— najsolidneje izvršeno in po najnižjih cenah dobavlja:

Stalna razstava in tržnica
z obrtnimi izdelki v Brnu

r. z. z. o. j.

Podružnica na Dunaju I, Adlergasse 12

Popolne oprave

za stanovanja, hotele, vile, re-
stavracije, kavarne, pisarne itd. Izvoz pohištva